

SLOVENSKI

vestnik

Izdatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 25. julij 1958

Štev. 30 (846)

Tiskovna konferenca koroških Slovencev:

Grožnja z novo šolsko stavko

prihaja od strani ljudi, ki nočejo miru med obema narodoma v deželi

V zvezi s tendencioznimi poročili v delu tiska o tako imenovani šolski stavki proti »prisilni slovenščini« sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev — ZSO in NskS — priredili zadnje soboto tiskovno konferenco v Celovcu, da pojasnita resnično ozadje ter namene, zlasti pa »uspehe« tega protizakonitega ukrepa. Na osnovi številnih konkretnih primerov sta predstavnika obeh organizacij dr. Franci Zwitter in dr. Joško Tischler dokazala, da šolska stavka nikakor ni bila »spontan korak« vseh staršev, marveč le plod hujškega gonje proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam.

Zastopnikom tiska je bila izročena skupna izjava, v kateri je uvodoma nakazan položaj dvojezičnega pouka na 107 šolah, kot jih predvideva odredba iz leta 1945, ki določa, da se mora pouk v prvih treh razrednih vrstah do polovice v nemškem in do polovice v slovenskem učnem jeziku, od 4. razreda dalje in na glavnih šolah tega ozemlja pa so predpisane 4 odnosno 3 ure slovenščine kot obvezni predmet za vse otroke. Dejansko pa na 8 šolah dvojezičnega pouka sploh niso uvedli, dočim je bil na 12 šolah pozneje enostavno spet odpravljen, tako da se je odredba več ali manj izvajala le na 80 šolah.

Tak je dejanski položaj — je rečeno v izjavi — kljub temu pa se vedno govori o nevarnosti slovenizacije in je bila proti njej na skupno 12 šolah uprizorjena celo šolska stavka. Kako pa izgleda »slovenskim poukom na teh šolah? V Sv. Juriju na Vinogradih n. pr. slovenščine sploh ne poučujejo, na Vratih skoraj nič, v Šmarjeti (občina Vovbre) pa je n. pr. na 50 straneh zvezka za drugi razred najti 5 1/2 strani slovenščine, v Gorjah na drugi šolski stopnji v enem zvezku 14 vrstic slovenščine in v drugem zvezku cele 4 vrstice. In nič veliko drugače ne izgleda na drugih šolah, kjer je bila izvedena stavka.

Predstavnika koroških Slovencev sta na podlagi takih dejstev upravičeno ugotovila, da za šolsko stavko na šolah, kjer je bil dvojezični pouk komaj izvajan, res ni bilo povoda in se je zato prebivalstvo tudi skoraj ni udeležilo, ker je pretežna večina prebivalstva proti narodnostnemu hujskanju in proti razdvajanju vasi. Nasprotno je stavka izhajala le iz peščice ljudi, ki so sledili izvajanju deželnega poslanca in vladnega uradnika dr. Mayrhoferja na tako imenovanem zborovanju staršev v Pliberku, kjer je bilo navzočih 10 do 12 ljudi, ki so nato v imenu 299 učencev proglasili stavko in k temu pozvali še celotno dvojezično ozemlje.

O poteku šolske stavke je v izjavi rečeno: Kljub časopisnim vestem in radijskemu poročilu o pozivu pliberškega

zdrženja staršev se je neposredna okoliščina Pliberka komaj zmenila zanj. Samo na 7 od 43 dvojezičnih šol velikoveškega okraja, in sicer predvsem v obrobni krajih severno Velikovec ter v Sinči vasi in Zg. Libučah je v poznejšem poteku prišlo do stavke, pri čemer pa je bilo v Sin-

či vasi od 171 šolarjev 70, v Zg. Libučah od 98 — 50, v Šmarjeti od 41 — 15, v Grebinju od 252 — 125 prisotnih pri pouku. Torej je stavka celo tukaj le delno uspela, dočim se je v okraju Celovec-dežela noben šolski okoliš ni udeležil. V okraju Beljak-dežela je bilo stavkovno

Avstrijska vladna delegacija v Sovjetski zvezi

S cvetjem, pozdravnimi transparenti ter zastavami obeh držav je bila avstrijska vladna delegacija sprejeta v Sovjetski zvezi, kamor ni odšla le na vladnostni obisk, marveč s košem želja, ki se nanašajo zlasti na gospodarska vprašanja. Dosedanji potek obiska kaže, da je ravno v tem oziru naletela pri sovjetskih voditeljih na veliko razumevanje in je kancler Raab že po prvi delovni seji v torek izrazil zadovoljstvo, da potekajo razgovori v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja, zunanji minister Figl pa je še dodal, da ima vtis, da imajo sovjetski državniki popolno razumevanje za položaj Avstrije v Evropi. Kancler Raab je že ob prihodu v Moskvo povabil ministrskega predsednika Hruščeva na čim prejšnji obisk na Dunaju.

Medtem ko na delovnih sejah obravnavajo zlasti gospodarske in kulturne probleme, ki zadevajo obe državi, je bilo v raznih pozdravnih govorih in zdravicah tudi govora o političnem ozadju tega obiska. Posebno je bila na obeh straneh poudarjena nevtralnost, ki jo je Avstrija sklenila po podpisu Državne pogodbe. Predsednik sovjetske vlade Hruščev je v tej zvezi poudaril, da Sovjetska zveza priznava in upošteva avstrijsko nevtralnost ter podpira prizadevanja avstrijske vlade za utrditev nevtralnosti in neodvisnosti dežele (dejansko je Sovjetska zveza tudi odločno protestirala proti kršitvi te nevtralnosti s strani Amerike, ko so ameriška vojna letala brez dovoljenja preletela avstrijsko ozemlje — opom. ured.). Kancler Raab pa je odgovoril, da se vedno bolj vidi, kako pravilna je bila odločitev Avstrije, ko se je izrekla za nevtralnost (izrecno poudarjam, je dejal, da ne samo za omejeno, marveč za neomejeno nevtralnost!), ker se pretežna večina avstrijskega ljudstva veseli te nevtralnosti in jo kritizirajo le tisti, ki jim ni po volji.

Ta njegova ugotovitev je nedvomno upravičena in potrebna, kajti tudi izven Avstrije in celo v državah, ki so se slovesno obvezale, da bodo spoštovale to nevtralnost, se naidejo ljudje, ki jim položaj naše države ni po volji. To dokazujejo poleti ameriških vojnih letal nad Avstri-

jo, prav tako pa tudi glasovi v francoskem tisku, ki kritizirajo avstrijski obisk v Sovjetski zvezi, češ da avstrijski državniki voljno sodelujejo z Moskvo, čeprav le-ta skuša spraviti bivšo »habsburško državo« v tabor satelitov.

Vladna delegacija, v kateri so poleg kanclerja Raaba še vicekancler Pittermann, zunanji minister Figl in državni tajnik Kreisky, se bo v ponedeljek vrnila domov. Dva dneva obiska sta predvidena za bivanje v Leningradu, ostali čas pa bodo avstrijski državniki preživeli v Moskvi.

Pred zaključkom redakcije smo še zvedeli, da so se avstrijsko-sovjetska pogajanja končala že v sredo, dočim so uradni komunikacije objavili šele dan kasneje. Iz izjav posameznih članov avstrijske delegacije je razvidno, da so našli predstavniki naše države pri sovjetskih državnikih popolno razumevanje ter so pri pogajanjih dosegli skoraj v vseh vprašanih sporazumno rešitev. Glavni uspehi teh pogajanj so: bistvene olajšave pri plačevanju odškodnine za bivša USIA-podjetja; medsebojni trgovinski odnosi bodo bistveno razširjeni; prav tako se bo poglobila kulturna izmenjava in se ojačal potniški promet.

Vsa svetovna javnost obsoja anglo-ameriško vojaško intervencijo na Srednjem vzhodu

Izkrcanje anglo-ameriških vojaških sil v Libanonu in Jordaniji je omajalo vero v miroljubne in nesebične namene Anglije in Amerike celo v tistih krogih, ki so doslej videli v teh dveh velesilah prvoborce za svobodo in pravičnost v svetu. Zato ni čudno, da tudi v vseh zahodnih državah zelo glasno izražajo dvom, ali si je z oboroženimi akcijami še mogoče pridobivati prijateljev. Splošno prevladuje mnenje, da si je Zahod s tem korakom ugled med arabskimi narodi le še bolj zapravil, kot se je to že zgodilo leta 1956 v spopadu za Sueški prekop, in se nihče ne bi čudil, če bi to pomenilo začetek konca zahodnega vpliva na Srednjem in Bližnjem vzhodu.

Da so vzhodne države najostreje obsodile anglo-ameriško oboroženo vmešavanje v notranje zadeve arabskih dežel, je razumljivo, toda ta obsodba — kakor že povedano — je zelo odločna tudi na Zahodu in so se ji pridružile celo posamezne članice Atlantskega pakta. Kljub temu pa je zlasti v ameriških vojaških krogih slišati glasove, ki zagovarjajo politiko sile in se zavzemajo za to, da je treba arabskim narodom po potrebi vsiliti »svobodo« in »neodvisnost« (seveda v smislu anglo-ameriških interesov) s pomočjo angleških in ameriških bajonetov, tankov in celo atomskih bomb. Iz tega pa postaja vedno bolj očitno dejstvo, da tudi v NAJO ni vse v tako lepem redu, kot morda na zunaj izgleda; kaže se namreč, da med posameznimi članicami nikakor ne vladajo enakopravni odnosi, marveč veljajo skupni sklepi le za male države, dočim velesile ukrepajo po svoji volji in kakor pač

gibanje le na 5 izmed 25 dvojezičnih šol, upoštevanja vredne oblike pa je stavka zavzela samo v okoliših Diča vas, Vrata-Megvarje in Gorje. Pri tem pa je treba ponovno ugotoviti, da na teh šolah slovenščina komaj pride do besede. Na Ziljski Bistrici je prišlo 1. julija okoli 45 % otrok k pouku, 2. julija polovica, 3. julija približno 60 % in 4. julija jih je manjkalo sploh samo še okoli 15 %. Torej nedvoumna odklonitev s strani staršev in to kljub temu, da je celo carinski uradnik agitiral za pliberški poziv. V Ločah sta dve tretjini učencev sodelovali pri pouku, če upoštevamo, da sta bila 3. julija 2 razreda na šolskem izletu, ki je prav tako obvezen kot pouk. Tudi v Gorjah so se prvi dan stavke vsi učenci udeležili šolskega izleta.

To so torej dejanske številke o »širjenju« in »razširitvi« šolske stavke, in to kljub pozivom, kljub preračunano izbrannemu času ob koncu šolskega leta, kljub očitnemu prikritemu vodstvu in kljub »nevarnosti te demonstracije, ker nihče na Koroškem ne misli na to, da bi nastopil proti njej«.

Nadalje je v izjavi poudarjeno, da so se skoraj izključno samo tuji prividanci zastavili za stavko in so na nekaterih šolah celo učitelji izjavili, da učencem naslednje dni ni treba priti v šolo. Izkazalo se je, da pomeni odgovor staršev in šolarjev na celotnem dvojezičnem ozemlju za organizatorje stavke poraz, kakršnega nikdar niso pričakovali.

Če torej ob koncu stavke tisk, ki je stavko podpiral, ponovno grozi z obsežno šolsko stavko ob začetku prihodnjega šolskega leta — pravi izjava ob koncu — potem bodi že danes ugotovljeno, da bo eventualna stavka prav tako malo predstavljala »spontano voljo« staršev, kakor more pri tej stavki biti govora o »spontanem koraku« prebivalstva. Če se grozi z novo šolsko stavko ob začetku šolske (Nadaljevanje na 8. strani)

Boljši izgledi za reševanje južnotirolskega vprašanja?

Tako kancler Raab v svojem zadnjem govoru po radiu kakor tudi kongres Južnotirolske ljudske stranke sredi meseca sta našla izraze zadovoljstva nad izjavami, ki jih je o vprašanju Južne Tirolske podal novi predsednik italijanske vlade Fanfani v svoji vladni izjavi. Fanfani je namreč napovedal bližnje razgovore o tem vprašanju med avstrijskim in italijanskim zunanjim ministrom ter poudaril, da bo Italija v smislu Pariškega sporazuma in v duhu sodelovanja ter medsebojnega razumevanja napravila vse, da odstrani nesporazume, ki so doslej ovirali odnose do nemško govoreče manjšine v Italiji ter do avstrijskega prebivalstva.

Kongres Južnotirolske ljudske stranke je tem izjavam še dodal, da morajo bese-

dam končno slediti tudi ustrezna dejanja, generalni sekretar OVP dr. Maleta, ki se je kongresa udeležil, pa je izrazil upanje, da bodo avstrijsko-italijanska pogajanja dovedla do rešitve, ki bo odprla pot za razumevanje v evropskem duhu. Kongres je ponovno poudaril zahtevo Južnih Tirolcev po uresničitvi popolne avtonomije in tudi južnotirolski poslanec dr. Ebner je nekaj dni zatem v poslanski zbornici pozval vlado in zlasti predsednika Fanfanija, da rešuje vprašanje Južne Tirolske v evropskem duhu, kar mu ne bo zagotovilo le hvaležnosti prizadete manjšine, marveč bo s tem bistveno povečal ugled Italije v svetu ter si pridobil zasluge za Evropo.

Priprave za Koroški velesejem — Avstrijski lesni sejem:

Z lesom je treba varčevati in ga koristno izrabljati

Koroški velesejem — tudi Avstrijski lesni sejem, ki je doslej dal mesta tudi vsem drugim gospodarskim panogam, bo v času od 7. do 17. avgusta prizorišče vseh mogočih gospodarskih demonstracij. Razstavljalec je na razpolago 130.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora, od tega je 30.000 kvadratnih metrov pokritega razstavišča, 15.000 kvadratnih metrov pa je last različnih tvrdk, ki so si tod postavile svoje moderne paviljone. Koroški sejem je v glavnem sejem štirih dežel: Avstrije, Jugoslavije, Italije in Zahodne Nemčije, ki se s sodelovanjem na gospodarskih področjih dopolnjujejo. Razen tega pa na sejmu sodelujejo tudi še druge države — ZDA, Belgija, Švica idr.

Kot smo že v našem listu omenili, je namen letošnjega Koroškega velesejma — Avstrijskega lesnega sejma — dati poseben poudarek in več kot doslej prav lesu in njegovemu koristnemu izrabljanju v domači lesni industriji. O tem je bilo doslej spregovorjenih že več tehtnih besedi in navedenih več razlogov. Znano namreč je, da se pri nas les še vedno ne izkorišča pravilno in da v veliki meri izvažamo les kot surovino, namesto da bi izdelovali gotove produkte, ki se jih da veliko bolje vnovčiti na mednarodnih lesnih tržiščih. Ugotovljeno je, da je bilo lani izvoženih v inozemstvo tri milijone kubičnih metrov desk. Deske pa so, kot je znano, surovina, ki jo je treba šele predelati v gotove produkte — pohištvo, montažne hiše ipd. Jasno je, da bi bilo za našo industrijo in polno zaposlitev veliko koristnejše, če bi les kot dragoceno surovino doma predelali in tako dvigali njegovo vrednost. Zato ima sejem letos namen, da na podlagi posebnih razstav prikaže pravilno izkoriščanje in predelavo lesa.

Na Koroškem je okoli 54.000 kmetov posestnikov večjih ali manjših lesnih parcel. Dogaja se, da so nekateri gozdovi nepravilno izkoriščani, premalo ali sploh ne negovani. V ta namen bo letos prvč urejena posebna razstava »Gozd«, ki jo ureja gozdarski strokovnjak firme Leitgeb ing. Auer. Njen namen je, v naravnih slikah prikazati dejansko stanje po naših gozdovih — pokazati na dobre in slabe strani, dati navodila za uspevanje gozda — skratka poučiti kmeta o pravilnem gozdarstvu. Doslej urejeni odseki te razstave obetajo, da bodo za kmete zanimivi in bodo gotovo pritegnili njih pozornost. To še posebej, ker bo razstava res nazorno in praktično urejena, da bo kmet lahko ob vsaki posamezni naravni sliki iz gozda res razmišljal in delal primerjave s svojim gozdom. Vsekakor je to veliko in hvalevredno delo gozdarskega mojstra ing. Auerja.

Posebno številno bodo letos na sejmu zastopane različne tovarne in podjetja za

izdelovanje pohištva in oprave za šole, pisarne in domove. Za izkoriščanje lesa doma pa bodo brez dvoma velikega pomena sodobni stroji za predelavo lesa. Svoje najmodernejše stroje bodo razstavile tovarne strojev za esno industrijo iz Švice, Italije, Zahodne Nemčije, Belgije in ZDA.

Dostj pozornosti bo na letošnjem sejmu pritegnila tudi posebna razstava »Les vedno moderen«, na kateri bo 65 razstavljalec delalo reklamo za najstarejšo snov,

Zahod spoznava napake

svoje ozkosrčnosti na gospodarskem področju

Pod pritiskom Amerike so se zahodne države pred leti odločile za strogo gospodarsko blokado napram vzhodnim deželam. S tem, da so prepovedale izvoz tako imenovanih strateških surovin in proizvodov v vzhodne dežele, so skušale zaustaviti razvoj industrije in gospodarstva na Vzhodu. Vendar jih je razvoj prehitel in so jih dejstva prepričala, da je prišel čas, ko bo treba te omejitve ukiniti, ker »je Sovjetska zveza na industrijskem in znanstvenem področju dosegla upoštevanja vreden napredek«. Dogaja se namreč že, da vzhodne države izvažajo proizvode, ki jih zahodne države niso smele prodajati na Vzhod. Na podlagi tega za zahodno ozkosrčnost zelo bridkega spoznanja so se zastopniki dežel Atlantskega sveta na svojem nedavnem posvetovanju odločili za temeljito spremembo svoje dosedanje gospodarske blokade in bodo novi predpisi za trgovanje z Vzhodom, ki bodo vsebovali vsestranske olajšave, začeli veljati 15. avgusta.

S tem je postalo jasno, da strogo enostransko usmerjena gospodarska politika,

ki jo uporablja človek v najrazličnejše namene — v stavbarstvu, gradnji pohištva in za druge namene. Ta reklama ima namen, pokazati nujno potrebo, da je z lesom treba varčevati in preprečiti nepotrebnost izsekavanje.

Vse dosedanje priprave velesejma v središču Celovca kažejo, da bo letošnji Avstrijski lesni sejem v večji meri kot doslej izpolnil nalogo, pokazati na koristnost lesa in njegovo pravilno izkoriščanje v naši industriji.

ki jo je zahodnim državam vsilila Amerika, nikakor ni dosegla zaželjenega uspeha, marveč je v prvi vrsti škodovala ravnostim državam, ki so jo izvajale. Posebno močno je to zavoženo politiko občutila na lastni koži Amerika sama, ki se mora danes boriti s precejšnjimi gospodarskimi težavami. Zato je že pred meseci kar na tihem bistveno spremenila svoje gledanje na nekatere dežele Vzhoda — vsaj na področju gospodarstva in trgovine — zdaj pa se je, očitno na vedno bolj odločno zahtevo ostalih držav članic NATO, odločila tudi za splošno in načelno preusmeritev skupne gospodarske politike.

Ta korak bo gotovo imel dalekosežne posledice in bo prej ali slej privedel do bistvene razširitve trgovinskih odnosov med Zahodom in Vzhodom. S tem pa bo predsednik sovjetske vlade Hruščev lahko zabeležil nov uspeh, ki je že svoječasno poudarjal, da različna politična naziranja ne bi smela ovirati medsebojnega sodelovanja na gospodarskem in kulturnem področju.

Leta 1959: 45-urni delovni teden

Že dobro leto je stara borba avstrijskega delavstva za uvedbo 45-urnega delovnega tedna. Dočim so v nekaterih drugih državah delovni čas znižali celo na 40 ur tedensko, so se pri nas podjetniki do zdaj njegovi protivili tej zahtevi ter se izgovarjali, da je 45-urni delovni teden nekaj nesodobnega. Končno pa so se morali le ukloniti odločni zahtevi delavstva in njegovega zastopstva ter so na zasedanju koalicijskega odbora, h kateremu so pritegnili tudi predstavniki sindikatov ter gospodarske zbornice, dne 17. julija sklenili sporazum, po katerem bo s 1. januarjem 1959 za celotno obrtno gospodarstvo uveden 45-urni delovni teden.

Najbolj odločno borbo za znižanje delovnega časa je vodil sindikat kovinskih delavcev in rudarjev, torej delavcev, ki

delajo pod najtežjimi pogoji. Še 14. in 15. julija so se zastopniki delodajalcev na seji paritetne komisije izrekli proti skrajšanju delovnega časa, v svojem tisku pa so govorili o »neodgovornem tveganju« ter o potrebi po upoštevanju splošno-gospodarskega položaja. Na že omenjenem zasedanju koalicijskega odbora je končno prišlo do zblizanja med zastopniki delavstva in delodajalci.

Vendar pa ta sporazum o uvedbi 45-urnega delovnega tedna od 1. januarja 1959 naprej nikakor ni brez lepotne napake, ker podjetniki doslej še niso pokazali pripravljenosti, da bi morebitno 46., 47. in 48. delovno uro v tednu, torej razliko med dosedanjim in novim delovnim tednom, plačali kot prave nadure s 50-odstotno doklado, marveč so pripravljene le na 25-odstotno odškodnino.

Tuje države na jesenskem Dunajskem velesejmu

Na letošnjem jesenskem Dunajskem velesejmu bo zastopanih petnajst za svetovno gospodarstvo pomembnih držav. V kolektivnih razstavah na tem mednarodnem sejmu bo imela vsaka država možnost, da pokaže pregled najvažnejših produkcijskih področij svojega nacionalnega gospodarstva. Iz tega razloga bo tehnična in propagandna ureditev posameznih razstav taka, da bo v korist postavljenim ciljem.

Sovjetska zveza, Velika Britanija in

Združene države Amerike bodo razstavljale v svojih paviljonih, v velikem razstavišču narodov pa bodo razstavile Zahodna Nemčija, Kanada, Vzhodna Nemčija, Italija, Jugoslavija, Libanon, Pakistan, Poljska, El Salvador, Turčija, Češkoslovaška in Madžarska. Prvič bosta letos sodelovali na Dunajskem mednarodnem velesejmu, ki bo od 7. do 14. septembra. Libanon in El Salvador, ki hočeta prav na Dunajskem sejmu nastopiti pred mednarodno publiko in pokazati svoje kapacitete kot gospodarska partnerja.

Trbiž — privlačno tržišče za Avstrijce

V Podkloštru pregledajo cariniki dnevno okoli 3000 potnikov z železnico, ob praznikih pa njih število naraste celo na 6000. Vsako leto gre dnevno povprečno 20 do 30 naloženih tovornih vlakov v obeh smereh čez mejo. V prvi polovici letošnjega leta je šlo čez mejo v obeh smereh okoli 60.000 natovorjenih vagonov. Carinski dohodki so v tem času znašali 70 milijonov šilingov, pri čemer znašata uvoz in izvoz isto višino. Izvoženega je bilo največ lesa in lesnih produktov, uvoženih pa je bilo največ rudnin, premoga, nafte, žita in sadja.

Tudi cestni promet je na tem področju najmočnejši v vsej Avstriji. Leta 1957 je bilo na področju Vrata — Megvarje zabeleženih 274.617 motornih vozil, ki so prepeljala 1.066.235 oseb v Italijo, v Avstrijo pa je prispelo 269.279 motornih vozil z 1.075.146 osebami. Računajo, da je lani potovala večina teh ljudi zgolj na nakup v Trbiž, kjer so nakupili vsega skupaj za 200.000.000 šilingov raznega blaga. Tovorni promet pri cestnem carinskem uradu Vrata — Megvarje se je od leta 1956 potrojil. 70 % carinskega prometa uredijo na licu mesta.

PO ŠIRNEM SVETU

Ženeva. — Mednarodni Rdeči križ je objavil, da je poslal v poljske kraje, ki so bili hudo prizadeti ob zadnjih poplavih, za 70 milijonov dolarjev zdravil in obleke. Poljski Rdeči križ je posebej prosil za cepivo proti otroški paralizi in za antibiotike, da bi preprečili epidemije v prizadetih krajih.

Rim. — Poslanska zbornica je v soboto izglasovala zaupnico demokrščanski vladi Amintora Fanfanija. Zanj je glasovalo 295, proti pa 287 poslancev, medtem ko se jih je 9 vzdržalo glasovanja. Proti so glasovale desničarske stranke, in to zaradi vladnega programa in njene politike v gospodarstvu. Republikanci so ostali rezervirani, ker v sedanji vladi niso preveč upoštevali njihove zahteve po reformi krajevnih uprav in ureditvi odnosov med cerkvi in državo.

Kairo. — Uradni predstavnik kairske vlade je izjavil, da je bila proslava šeste obletnice osvoboditve Egipta bolj skromna zaradi dogodkov na Bližnjem vzhodu. Proslava je bila omejena samo na tradicionalni govor predsednika Naserja, medtem ko so ostale proslave in vojaške ter civilne parade odpadle.

Pariz. — Krogi okrog Atlantskega pakta objavljajo, da se bo v kratkem vstal svet tega pakta in obravnaval vprašanje Bližnjega vzhoda. V Londonu so zelo zaskrbljeni zaradi neugodne reakcije nekaterih držav članic NATO na anglo-ameriško intervencijo v Libanonu in Jordaniji. Nesoglasje proti anglo-ameriški politiki je najprej izrazil Zahodna Nemčija, njej se je priključila še Italija in Grčija, ter Francija in Skandinavske države.

Washington. — V sredo se je začelo v Washingtonu zasedanje odbora petrolejskih družb, ki jih je sklical ameriški minister za notranje zadeve Seaton. Minister je sklical sestanek zato, ker želi slišati mnenje in nasvete predstavnikov teh družb, kako bi rešili problem oskrbovanja s petrolejem, ki je nastal zaradi krize na Srednjem vzhodu.

Saint Louis. — Predstavniki črnih dijakov in študentov iz Little Rocka so poslali okrajnemu apelacijskemu sodišču v Saint Louisu zahtevo, naj prekliče sklep okrajnega federalnega sodišča o odložitvi integracije šol v Little Rocku. Okrajno federalno sodišče je namreč odložilo skupen pouk za bele in črne otroke do leta 1961.

Berlin. — Vzhodna Nemčija je izpustila devet pripadnikov ameriških vojaških sil, ki so 7. julija s svojim helikopterjem preleteli čez mejo te države. Sporazum o izpustitvi osmih vojakov in enega oficirja sta podpisala predstavnik Rdečega križa Vzhodne Nemčije in ZDA.

Washington. — Predsednik ZDA Eisenhower je pozval senat, naj ponovno odobri program pomoči tujini, ki je bila s prejšnjim sklepom senata znižana. Prisotni senatorji so Eisenhowerjev poziv ugodno sprejeli.

Atene. — Nadškof Makarios je odgovoril na poslanico ciprskega guvernerja Foota, ki je od njega zahteval, naj pošlje poziv Ciprcanom, da prenehajo z uporabo sile in prelivanjem krvi. V odgovoru Makarios poudarja, da je pripravljen prispevati k naporom za ustavitev grško-turških pretresov in prelivanja krvi, ter obvešča guvernerja Foota, da »v tem cilju pošilja poziv«. Da bi pa bil uspeh zagotovljen, je predpogoj, da britanske oblasti opustijo načrt o razdelitvi otoka.

New Delhi. — Znani indijski politik Radžagopalačari je pretekli teden na protestnem zborovanju v Madrasu izjavil, da bi Indija morala zapustiti Britansko skupnost narodov ter se odreči ameriške gospodarske pomoči. Anglo-ameriško posredovanje na Srednjem vzhodu je imenoval »agresijo, ki je hujša od anglo-francoske v Suezu leta 1955«.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Industrijska proizvodnja v Evropi narašča, ugotavlja nemški industrijski inštitut. Največji vzpon v primerjavi z ostalimi zahodnimi deželami je v zadnjih petih letih zabeležila nemška industrija, ki se je dvignila za 47 %. Na drugem mestu navaja Avstrijo s porastom za 46 %, dalje Francijo z 41 %, Italijo z 38 %, Holandsko z 29 %, Norveško s 27 %, Belgijo s 25 %, Švedsko z 21 %, Dansko z 20 % in Anglijo 15 %.

Stroge devizne predpise je uvedla Islandija, ki hoče s temi ukrepi izboljšati svojo trgovinsko bilanco. Uvedene so bile izvozne premije za vse proizvode in se gibljejo med 50 in 80 %, na drugi strani pa so za uvoz različnega blaga predpisane visoke dajatve od 30 do 55 %, za avtomobile pa celo 160 %.

Egiptovski izvoz v Sovjetsko zvezo se je močno povečal in je v prvem letošnjem četrtletju dosegel desetkratno višino izvoza v Ameriko, namreč skupno vrednost 7 milijonov egiptovskih funtov.

Šola mednarodnega spoznavanja in sodelovanja

Mednarodna organizacija UNESCO je v 32 državah ustanovila 100 posebnih šol, na katerih se pouk vrši po posebnem načrtu s ciljem, da bi z vzgojo in šolanjem mladine dosegli večje mednarodno sodelovanje in razumevanje. Ena izmed teh šol — Istituto professionale di Stato »Cesare Correnti« — deluje v italijanskem mestu Milanu, obiskuje jo 900 učencev, ki jih pripravljajo na 14 različnih poklicev.

Namen šole je v tem, da bi s široko splošno izobrazbo in s pravilnim odnosom do dela dosegli pri mladini tudi smisel za mednarodno sodelovanje in strpnost. Šolska doba na tem zavodu traja tri leta. Prvo leto se uče novinci spoznavajo Evropo, vendar bolj z zgodovinskega in socialnega kot z zemljepisnega vidika. Naslednje leto spoznajo bodoči urarji, tiskarji, mehaniki, varilci in šivilje splošno deklaracijo o človeških pravicah in svobodah, ki jih ta deklaracija zagotavlja pripadnikom vseh narodov. V tretjem letu pa se seznanijo s pomembnimi med-

Festival jugoslovanskega filma

Prejšnjo soboto se je v Pulju začel 5. festival jugoslovanskega filma, na katerem se 14 umetniških filmov poteguje za nagrado »Arena«. Festival je vsako leto v znamenitem rimskem amfiteatru, v katerem je prostora za 25.000 gledalcev in je zelo primeren za večje javne prireditve na prostem. Poleg gledalcev se festivala udeležuje tudi na stotine filmskih umetnikov in kritikov, načrt predvajanja pa obsega nad 30 km filmskega traku.

Med filmi, ki jih predvajajo na festivalu, jih je sedem s sodobno, štirje z vojno, dva s tematiko iz bližnje preteklosti in en zgodovinski film. Slovensko podjetje »Triglav-film« nastopa s filmom »Dobro morje«, prvič pa nastopa tudi črnogorsko podjetje »Lovčen-film«, in sicer z delom »Krvava srajca«. Prvič je na sporedu tudi predvajanje dveh domačih filmov v kinoskopski tehniki, namreč »Štiri kilometre na uro« (Avala-film) in »Smrt drvi po asfaltu« (Jadran-film).

Čeprav je puljski festival namenjen izključno filmom domače proizvodnje, letos tekmuje za nagrado »Arena« tudi film italijanskega režiserja De Santisa »Cesta, dolga leto dni«, ki je bil napravljen v koprodukciji in so v njem igrali jugoslovanski in tuji umetniki in so bila tudi denarna sredstva dodeljena tako od Jugoslavije kakor tudi iz tujine.

Filmski festival v Pulju je vsakoletni pregled uspehov in napredka mlade jugoslovanske filmske proizvodnje, ki je zlasti v zadnjem letu napravila precejšnjo razvojno pot, saj se posamezni jugoslovanski filmi po umetniški vrednosti lahko postavijo ob stran filmov, ki jih izdelujejo v drugih deželah, kjer imajo že dolgo in utrjeno filmsko tradicijo.

narodnimi dogodki. Tako mladina že v šolski dobi spozna začetke demokracije, državne sisteme, rasno diskriminacijo in politične dogodke bolj podrobno kot marsikateri državljan in odrasli volivec.

Šole te vrste delujejo na osnovi spoznanja, da je najboljši način, naučiti mladino spoštovati človečanske pravice, je pač ta, da jo naučiš spoštovati ljudi in njihovo delo.

Poleg takih šol pa delujejo tudi učni zavodi, na katerih se skupno vzgaja mladina najrazličnejših narodnosti, kakor je na primer šola Montanske zveze v Strassburgu. Mladina, ki bo zapustila tako šolo, gotovo ne bo poznala narodnostne mržnje, marveč se bo ob spoznavanju drugih jezikov in kultur učila spoštovati in ljubiti druge narode. Tako se bo že v šolski klopi naučila medsebojnega razumevanja in ji bo sodelovanje med narodi postalo srčna zadeva.

Prepričani smo, da bi bilo zelo koristno, če bi se s takimi oblikami šolanja bližje spoznali tudi tisti krogi pri nas na Koroškem, ki hujskajo proti dvojezični šoli. Potem bi — če je v njih le trohica poštenega hotenja in iskrenega prizadevanja za pomiritev v deželi — morali spoznati, da dvojezična šola na ozemlju, kjer živi eden poleg drugega dva naroda, gotovo ni »posiljevanje večine s strani manjšine«, marveč najboljša pot k medsebojnemu spoznavanju in razumevanju, hkrati

pa tudi pot do mirnega in prijateljskega sodelovanja med prebivalci skupne domovine ne glede na narodnost in jezik. Tako spoznanje pa bi jim tudi odprlo oči, da insceniranje protipostavnih šolskih stavk ne more privedi do zadovoljive rešitve, marveč le še bolj razplamteva šovinistične strasti, kar je naši deželi v njeni zgodovini že toliko škodovalo. Vsi tisti, ki jim je iskreno do pomiritve in do plodnega sodelovanja obeh narodov v korist skupne domovine, so to vsekakor že spoznali. Lahko trdimo, da je to pretežna večina koroškega prebivalstva, zato bi bilo pričakovati, da se na pristojnih mestih, kjer rešujejo tozadevna vprašanja, ne bodo ozirali na peščico poklicnih hujskačev, ki se iz preteklosti ničesar niso naučili, temveč jim je še danes glavni posel hujskanje proti Slovincem ter organiziranje dvomljivih »spontanov korakov« proti obstoječim zakonom. Njihova zlobna gonja, češ da so hujskači Slovenci (očito zato, ker se borijo za svoje narodnostne pravice in enakopravnost), namreč že davno preseda tudi vsem poštenim sodeželanom nemškega jezika, ki odklanjajo vsako narodnostno mržnjo ter so pripravljeni na sporazumno reševanje medsebojnih problemov. Danes nikakor niso več osamljeni nemško govoreči Korošci, ki pravijo, da je znanje slovenskega jezika na južnem Koroškem neobhodno potrebno, to

Tržaško ozemlje ter Goriška in Videmska pokrajina

Pri Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani je pred nedavnim izšla zanimiva knjižica, ki jo je sestavil dr. Lavo Čermelj: Tržaško ozemlje ter Goriška in Videmska pokrajina. Kakor pove že naslov, so v predmetni knjižici obdelane tiste italijanske pokrajine, v katerih poleg italijanskega življa živijo tudi Slovenci. Ker pri povojnem ljudskem štetju leta 1951, na katero se je avtor pri sestavljanju knjižice opiral, niso zbrali podatkov o narodnosti ali o jeziku prebivalstva, se je moral ravnati po drugih kriterijih; na Tržaškem ozemlju in v Goriški pokrajini so zajete občine v katerih obstojajo slovenske šole, v Videmski pokrajini pa občine, kjer so pri štetju leta 1921 ugotovili rabo slovenskega jezika.

Knjižica je pravzaprav zbirka preglednic, ki prikazuje prebivalstvo omenjenih pokrajin po številu, gostoti, bivališču, starosti, šolski izobrazbi in aktivnosti v gospodarskem življenju. Iz zgoraj omenjenega vzroka, namreč da pri ljudskem štetju niso ugotavljali narodnostne pripadnosti, tudi iz knjižice ni razvidno, kakšno je razmerje med obema narodnostima odnošno jezikoma v posameznih občinah in krajih. Pač pa prinaša knjižica seznam slovenskih krajevnih imen (poleg itali-

janskih), torej pregled, ki so ga posebno močno pogrešali. Ravno iz tega pregleda pa je razvidno, kako so Italijani za nekdanj popolnoma slovenske kraje iskali italijanska imena, saj pri pre mnogih italijanskih nazivih ni mogoče zatajiti slovenskega izvora in je tako prišlo do imen, ki s stvarnostjo res nimajo ničesar skupnega. Podobne primere najdemo tudi na Južnem Tirolskem, kjer iz italijanskega naziva le prečesto zveni nemška oblika. Toda primere niti ni treba iskati na Južnem Tirolskem, saj imamo takih slučajev več ko dovolj tudi pri nas na Koroškem, kjer so za nekdanj slovenska naselja iznašli takla nemška imena, ki pomenijo očiten posmeh nemškemu izrazoslovju. Tako tudi krajevna imena zelo zgovorno pričajo o potujčevanju in o prizadevanjih, da bi umetno spremenili zunanji videz določenega ozemlja.

Poleg razpredelnice vsebuje knjižica še topografsko karto Trsta ter karte o upravni razdelitvi Tržaškega ozemlja in Goriške ter Videmske pokrajine.

Avtor predmetne knjižice izrecno ugotavlja, naj bi bili objavljeni podatki material za nadaljnje študije na posameznih področjih, zato tudi niso bili dodani nobeni zaključki ali pripombe.

najdemo v nešteti razpravah o »edinstveni narodnostni ureditvi v Stari Avstriji«.

Ob takšni duševnosti večine je umevno, da so tudi v Trentinu posebne nemške šole skrbele za tja priseljene nemške uradnike, oficirje in trgovce. Tudi je lahko veljala splošna pravica do ustanavljanja in vzdrževanja privatnih šol, ker si v praksi druge narodnosti tega luksusa v škodo Nemcev nikjer niso mogle privoščiti, nemške privatne šole pa so po vsej Avstriji skrbele med drugorodno mladino za ponemčevanje. Tako je bila v Trentinu poleg 489 italijanskih ljudskih šol z obveznim poukom nemščine dolga vrsta privatnih šol baš v Južni Tirolski rojenega »Nemškega šolskega društva« ter nemške državne šole v krajih z večjim številom nemških uradnikov in priseljencev, tako na primer celo v Tridentu in v Roveretu. Italijani so imeli svoji dve gimnaziji v Tridentu in Roveretu, poleg tega v istih mestih še po eno realko, v Roveretu lastno učiteljsko ter v Tridentu svojo trgovsko akademijo in obrtno šolo. V Tridentu pa so imeli tudi posebno nemško državno gimnazijo. Ta je služila predvsem priseljenemu nemškemu uradništvu.

spoznanje si je utrlo pot med najširše plasti prebivalstva in to je tudi najboljši odgovor vsem tistim, ki bi hoteli s hujskanjem koristiti svojim temnim osebnim interesom.

Le v medsebojnem spoznavanju in spoštovanju je pot do združene Evrope! To spoznanje je že staro in ga v raznih deželah že širokogrudno uresničujejo. Zane bi oprijeli tudi pri nas v Avstriji? Najboljša priložnost bi bil nedvomno problem narodnih manjšin, kajti tudi za našo državo velja ugotovitev znanega politika: Ravnanje z narodnimi manjšinami je za določeno državo preizkusni kamen demokracije in hkrati zrelostni izpit za združeno Evropo!

Na avtocesti tudi mednarodni seminar

Gradnja avtoceste »Bratstva in enotnosti«, kjer v izmenah delajo desetstisoči mladincev in mladink, dobro napreduje. Uspeh mladinskih brigad pa ni le v izpolnjevanju delovnih obveznosti, marveč je še večjega pomena zblizevanje med mladino iz vseh jugoslovanskih republik ter tudi iz mnogih drugih držav sveta. Poleg dela se brigadirji udeležujejo v nešteti kulturnih in športnih prireditvah, sodelujejo na raznih seminarjih in tako skrbijo tudi za svojo izobrazbo.

Dne 20. julija se je v taborišču mednarodne mladinske delovne brigade, ki jo sestavljajo brigadirji iz 13 držav, začel poseben mednarodni seminar za mladinske delovne akcije. Na osemdnevnem seminarju razpravljajo o političnem, družbenem in ekonomskem pomenu delovnih akcij, o njihovi organizaciji, kakor tudi o družabnem življenju na teh akcijah. Razen nekaterih brigadirjev, ki delajo v mednarodni brigadi, se seminarja udeležujejo še predstavniki posebnih organizacij iz 13 držav, ki se ukvarjajo z delovnimi akcijami.

Po zaključku seminarja bodo udeleženci obiskali razne znamenite kraje, nekateri pa se bodo udeležili še mednarodnega študentskega srečanja v Dubrovniku.

Slavnostne igre v Bregenzu

V vrsto slavnostnih iger, ki jih prireja že skoraj vsako večje avstrijsko mesto, se uspešno uvršča glavno mesto Predarlške — Bregenz, kjer imajo te prireditve že 13-letno tradicijo. Za letošnjo sezono so izbrali Smetanovo opero »Prodana nevesta« ter Schneiderjevo dramo »Velika odpoved«, ki je bila tokrat sploh prvič uprizorjena.

Letošnje igre ki bodo trajale do 17. 8. 1958, so se začele v petek, prireditve v soboto pa je obiskal tudi zvezni prezident dr. Schärfl. »Prodano nevesto« je že prva dva dni videlo nad 10.000 gledalcev.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Italijansko uradovanje je prevladovalo le pri sodnijah Trentina, kjer je bilo največ sodnikov in uslužbencev Italijanov. Isto velja za neposredni mestni upravi v Tridentu in Roveretu. V teh meščanskih središčih je prevladovalo nacionalno liberalno meščanstvo, ki je bilo glavni nosilec nacionalne borbe. Kmečke množice podeželja, ki so daleč prevladovale, so bile konservativne in pasivne. Njihov odvisni položaj jim je usiljeval prvenstvo gospodarskih naporov in socialne borbe. Hčerke so odhajale v nemška mesta kot hišne pomočnice, sinovi na sezonsko delo kot dlnarji. Ta socialna odvisnost je jasno usiljevala koristnost znanja nemškega jezika, ki se je kot obvezni predmet poučeval na vseh šolah.

V nasprotju s sedanjo nemško propagando namreč ljudsko šolstvo ni bilo urejeno po »pravici staršev«, marveč je o njem odločala občina skupno z deželno

upravo. V občinah pa so odločali neredko prav vsi drugi vplivi bolj, kakor volja staršev, posebno še v državni ureditvi in dobi, v kateri so vprašanja pokolenja in socialnega položaja že vnaprej in uradno dajala posebne predprave. Ravno iz teh slojev pa je bilo skoraj izključno izbrano vse vodilno uradništvo, ki je tako s svojim družbenim položajem branilo istočasno tudi gospodujoči položaj nemštva. Brez znanja nemščine namreč ni bilo napredovanja ne upoštevanja pri državni upravi, ki je bila v vseh odločilnih položajih v rokah Nemcev. Nemci so si za svoje predprave pripravili približno takole opravljanje: Da v medsebojnem sporu raznih narodnosti nobena ne bi imela vzroka tožiti nad prikrajšanjem na račun druge, je najbolje, da v vsej državi Nemci igrajo »razsodnika« in da se najbolj goji in upošteva na račun narodnih jezikov »vsem koristna nemščina«. Zares edinstvena logika, ki pa jo še danes lahko

Za opravičilo njegovega uradovanja povsem v tujerodnih pokrajinah še danes avstrijska propaganda enostavno ugotavlja, da »so nemške narodnosti sploh dale premalo uradnikov«¹¹⁴) Takšna lakonična ugotovitev Italijanov bi danes nemške Južnotirolce kaj malo zadovoljila, čeprav objektivno mnogo bolj drži, da zaradi ugodnejših pogojev razvitega nemškega gospodarstva južnotirolski Nemci res malo težijo za slabše plačanimi državnimi službami današnje Italije.

Še bolj značilno je nemško razlaganje zgodovine borb Italijanov Stare Avstrije za lastno italijansko univerzo. Po razmejitvi leta 1866 Italijani monarhijo namreč niso imeli več možnosti visokošolskega študija v lastni državi. Ta potreba sicer ni odgovarjala toliko njihovemu številu, pač pa je bila zahteva njihovega socialnega sestava, še posebno pa vprašanje kulturne tradicije.

(Nadaljevanje sledi)

¹¹⁴) Pripomba: Tako celo univ. prof. dr. Hans Kramer: Die Italiener unter der österreichisch-ungarischen Monarchie, Dunaj 1954, str. 33!

Partizanski izlet v Podpeco

Zveza koroških partizanov je priredila 12. in 13. julija izlet v Podpeco. Kar lepo število izletnikov se nas je zbralo pri kmetu Repelnu, najvišji domačiji v Podpeco. Med izletniki so bili zastopani stari in mladi. Zanimanje je bilo posebno razveseljivo, ker ima za poletne sobote in nedelje vsak tudi svoje zasebne načrte. Nekateri še spravljajo seno, drugi nabirajo gozdne sadeže, tretji si gradijo v prostem času hišice, drugi so spet zadržani po kakšnem obisku, ki se mu ne morejo odtegniti.

Za prevoz v znožje hribov smo se poslužili kapelškega »fikeja«, nekateri pa motornih koles, osebne avtomobile, unimoga in traktorja, s katerim so se pripeljali iz Globasnice. Najprej je naši sku-

ki šteje sedem gorskih kmetij. Osemdeset ljudi so zredčili na sedemnajst. Pri Brežjaku so uničili vso družino, Jegartove so izselili, Semunovega očeta ubili v zloglasno vzela seboj tudi obe hčerki. Dva Urhova sinova sta bila partizana, eden je padel, mater in hčerko pa so vtaknili v taborišče. Še bi lahko naštevali primere doprinosov teh delovnih ljudi za uničenje nacizma.

V tem kraju smo ugotovili, da ni vse tako v redu, kakor bi bilo pričakovati. Na poti, ki vodi iz Lepene preko Prevernikovega vrha v St. Lipš, po kateri sem že pred tridesetimi leti nemoteno hodil na Plaznico po čebele, smo naleteli na cesti v Pluže na zaporo s ključavnico in opozorilom »Privater Weg«, ki je pot graščaka. Graščaki si še vedno marsikaj dovoljujejo na račun kmetov.

Kmetje v okolici morajo ograditi meje med svojimi in graščinskimi gozdovi, da krave ne bi ugriznile na graščakovem kakšne bilke, kar bi za veleposestvo gotovo ne bila posebna nesreča. Ograjevanje je združeno s stroški, prepovedana pot pa prizadene kmete, ki so vozili prej po njej stoletja. Predvsem je prizadet Prevernik, ki ima svojo domačijo v najvišji legi. Pravijo, da je graščak zaprl pot zaradi lesnih tatov, kakor da bi jih v prejšnjih časih ne bilo.

Najmlajši izletniki, ki so se rodili med vojno ali šele po vojni, so z velikim zanimanjem sledili pogovorom o borbi s fašisti. Z grozo v očeh so poslušali dogodke o izselitvi, usmrtitvi celih družin in izgonu naših ljudi v koncentracijska in izseljeniška taborišča. Pokazali smo jim

kraje nepozabnih žalostnih in krvavih dogodkov. Slišali so, ko smo se stari borci pogovarjali, o junaških vojaških akcijah, kako so partizani, domači fantje, pregnali trumo fašistov iz Rut, ko so prišli krast krmo ali ko so jim prizadejali težak udarec pri Jegartu že spomladi 1943 itd. itd. Borba je sledila borbi, vsak dan, vsako noč je pokalo skozi tri dolga leta.

Ko smo prekorčili Prevernikovo sedlo, smo bili pri Mikiju in Peruču v Lobniku sprejeti nad vse gostoljubno. Odpočili in okrepli smo se za nadaljnji vzpon drugega dne v Podpeco. Tudi lobniški kmetje imajo dobro izpeljano cesto, po kateri je ob ugodnem vremenu možno doseči vsako hišo z vsakovrstnim vozilom. Sicer pa je dobil Lobnik ustrezajočo cesto zelo pozno. Bržkone zaradi tega, ker v tem kraju ni graščinskih posestev, ker grofje so se vedno najprej preskrbeli z vsem udobjem, česar kmetje, kajzarji in drvarji dolgo niso bili deležni. Prelom s preteklostjo in pridobitve so vzklicile iz žrtev borbe za enakopravnost.

Spet smo se zamislili, ko smo šli čez Peršmanovo gorico, med novozgrajeno hišo in hlevom. »Hiše so zgradili nove, ljudi pa, ki so jih pobili nacisti, ne more priklicati nihče več k življenju«, je dejala tovarišica iz naše skupine. Danes so na tej kmetiji najemniki in spremljalo nas je sedem parčkov otroških oči. Spomnili smo se strašnega zločinskega dejanja, ko so podivjani SS-ovci in njihovi predani pajdaši zverinsko pobili enajstčlansko Peršmanovo družino, med temi sedem otrok. Pri Čemru in Repelnu so hiše tudi obnovljene, toda Čemrovega očeta Lukija ne bo več.

Pri Repelnu smo se ustavili. Tudi na kraju počitka, ob zvokih harmonike in plesu, obujanju spominov na leta borbe za lepše življenje ni bilo ne konca ne kraja. Lepi izlet je bil posvečen našemu tovariškemu srečanju, prijetnemu in sproščnemu razvedrilo, predvsem pa spominu velikim in dragocenim žrtvam, ki so nam vedno spomin in opomin: Ne ohromimo v prizadevanju, da se ne bodo več ponovili časi nasilja, krvi in groze...

Gašper

pini postregla Rutarjeva mati v Zitari vasi. Pozdravili smo Primožovo družino, Jegartova Adela pa je natočila šilce domačega žganja. Pri Semunu smo prvič pomem taborišču Dachau. Od te družine sta bila dva sinova partizana. Eden je padel, mati Neža pa se je pod zaščito partizanov umaknila v Savinjsko dolino, kamor je mavžnala. Dospeli smo na nekdanje partizansko področje Rut ali Plaznice nad St. Lipšem. Le malo prej, preden je Jegartov oče umrl, sva se še pogovarjala, kako ogromne žrtve je doprinesla vas,

Pogasite cigaretne ogorke

So ljudje, ki imajo navado, da mečejo lahko miselno po tleh cigaretne ogorke. Pogosto je že zaradi take neprevidnosti nastal požar in povzročil škodo. Tak primer je bil pred nedavnim tudi v nekem gozdu v Dulah pri Šmarjeti v Rožu. Z obdelovanjem lesa zaposleni delavec je vrgel tleči cigaretni ogorek na tla. Suho vresje se je vnelo ter pričelo goreti. Ogenj se je hitro širil in le sreča je bila, da je bilo popoldne in so ogenj kmalu zapazili. Gasilci iz Šmarjete in Kočuhe so takoj prihitali in z združenimi močmi se jim je posrečilo ukrotiti ogenj, preden je povzročil večjo škodo. Kljub temu pa jo cenijo na okoli 1000 šilingov. Lahkomiselno odmetavanje gorečih cigaretnih ogorkov je tudi kaznivo in tudi v tem primeru so ovadili neprevidnega kadilca.

Spodnje Dobje ob Baškem jezeru

Na Žalah pri Ljubljani so pred nekaj tedni pokopali spet enega izmed koroških Slovencev stare generacije, rojaka iz naše vasi. Umrl je Martin Primožič, upokojeni preglednik finančne kontrole. Kot otrok manj premožnih staršev je moral že s 14. letom s trebuhom za kruhom. Po vojaški službi so ga sprejeli v službo pri finančni straži, takrat še v stari Avstriji. Služboval je v Trstu, Piranu in Izoli. Po razpadu monarhije pa je služboval v Jugoslaviji in sicer v Ljubljani, na Vrhniki, v Logatcu in Šibeniku. Od leta 1927 je kot upokojenec živel v Ljubljani.

Pokojni je vse svoje življenje ohranil toplja čustva do svojega ljudstva in rojakov na Koroškem. Ni se mu izpolnila želja, da bi počival v domači zemlji v svoji ožji domovini. Pokojnega Martina Primožiča bomo ohranili v lepem spominu.

Kotmara ves

Prejšnjo nedeljo sta se poročila Hedija Toplicer iz Kotmare vasi in Rajmi Lausegger iz Stranj. Veselo poročno slavje je

bilo v gostilni pri Ledererju. Čestitamo!

Pri Mačku v Prebljah pa so imeli vesel družinski dogodek. Mlada žena je rodila dvojčka, fanta in deklico. Srečnim staršem čestitamo!

Razne vesti iz Koroške

Na Baškem jezeru je pred očmi svoje matere utonil Günther Waldhauser, 14-letni učenec glavne šole iz Sv. Štefana na Zilji. V nedeljo so se mati, sin Günther in njegov mlajši brat peljali s kolesi na Baško jezero, da bi se v zelo vročem dnevu osvežili v vodi. Ustavili so se na obrežju jezera in fanta sta se šla kopat. Günther, ki ni več plavanja, je verjetno spodrsnil na blatnem dnu ter prišel pregloboko v vodo. Nenadoma se je pogreznil pod vodno gladino in niga bilo več na spregled. Gostje na jezeru in orožniki so nemudoma pričeli z reševanjem, toda bilo je zaman in zvečer so morali prekiniti z iskanjem. Šele drugi dan je znani poplajščak celovške požarne brambe potegnil potopljenega fanta na suho iz globočine okoli 15 metrov. Zdravnik, ki ga je preiskal, je ugotovil, da je fanta zadela srčna kap. Umevno je, da je tragični dogodek bridek udarec za družino, ko je tako ninadoma preminulo mlado življenje.

Čim bolj se bliža koroški velesesem, tem več ljudi se obrača na vodstvo za posredovanje kakšne zaposlitve med velesesemom. Tiskovni urad velesesema javlja, da velesesemska direkcija ni posredovalec za delo pri različnih tvrdkah, ki bodo udeležene na velesesemu. Razumljivo je, da se marsikdo prizadeva, posebno mladi ljudje bi radi izkoristili počitnice, da bi na tej veliki prireditvi nekaj zaslužili. V tem primeru se je treba obrniti naravnost na sodelujoče tvrdke na razstavišču, ker velesesemsko vodstvo ni v stanju posredovati delovnih mest. Številne tozadevne prošnje in osebni obiski pri velesesemskem vodstvu, ki gredo v stotine, obremenjujejo in ovirajo delo funkcionarjev, ki morajo zmagovati predvsem zadnje tedne pred prireditvijo ogromne naloge. Velesesemska direkcija opozarja, da se interesi obračajo v teh zadevah na pristojna mesta.

OBVESTILO STARŠEM

Počitniško letovanje naših otrok

Samo še teden dni je časa za prijavo slovensko govorečih otrok v starosti od 9. do 14. leta v počitniško letovanje, ki bo letos od 18. avgusta do 6. septembra v Crikvenici ob Jadranskem morju. Opozarjamo starše, da pohitijo s prijavi ter termina ne zamudijo, ker poznejših prijav ne bo mogoče več upoštevati.

V prijavi navedite: 1. ime, poklic in naslov staršev, 2. ime otroka in njegove rojstne podatke ter 3. če je otrok že kdaj bil v koloniji in kolikokrat. Prijavi priložite: osebno izkaznico otroka s sliko, ki jo izstavi pristojno okrajno glavarstvo, in zdravniško spričevalo ter vplačate režijski prispevek v znesku 100 šilingov.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo pismeno obvestili ter jim sporočili tudi potrebna navodila.

Prijave pošljite na naslov:

Zveza slovenskih organizacij
Celovec — Klagenfurt
Gasometergasse 10

Šmihel nad Pliberkom

Huda delovna nesreča je dohitela Fol-tija Elbeja iz Brežke vasi pri Šmihelu. Zaposlen je bil pri gradnji elektrarne v Frajbahu pri Galiciji. Pri podjetju dela več delavcev iz naše okolice. V rovu je Elbeja podrla ilovnata plošča in ga tako rekoč pokopala. Ko so ga po hitri pomoči drugi delavci sprostili, so ugotovili, da se je pri nezgodi poškodoval na prsih in hrbtenici ter si polomil več reber. Hudo poškodovanega so z rešilnim avtom prepe-ljali v bolnišnico za nezgode v Celovec. Želimo, da bi zdravnikom kmalu uspelo spraviti pridnega delavca na noge, da bi se spet lahko posvetil delu, ki se ga nikoli ni branil.

Nekaj načrtov za izgradnjo cest v Podjuni

Kakor izvemo, se bodo v kratkem lotili nekaj malih popravil na cestah v spodnjem kraju dežele ter jih sprostili prahu. Prav bi bilo, saj bi bile urejene ceste v dobi motoriziranega prometa v korist domačinom ter bi brez dvoma pospeševale tudi tujski promet v teh prirodno lepih krajih.

Zaenkrat je v načrtu izgradnja ceste od Škocijana do Srej, za kar so predvideni skupni stroški v znesku 1.200.000 šilingov. V letošnjem deželnem proračunu je določenih v ta namen 600.000 šilingov, ostali znesek pa bodo sprejeli v proračun za prihodnje leto. Uredilj bodo tudi cesto skozi trg Dobrla ves, za kar je v proračunu predvidenih 200.000 šilingov. Za popravilo ceste skozi vas Metlovo je na razpolago 350.000 šilingov, skozi Globasnico pa 200.000 šilingov.

Navedena delna popravila cest pomenijo nekaj, vendar pa je s tem zelo malo ustrezno primernim prometnim zahtevam.

Kulturna izmenjava na slavnosti v Beljaku

V vrsti kulturnih prireditev na beljaški slavnosti je v okviru narodnostnih večerov sodelovala tudi folklorno-plesna skupina »France Marolt« iz Ljubljane. Skupina je vzbudila posebno in nedeljeno priznanje, saj je nudila občinstvu izreden umetniški užitek s svojim slovenskim temperamentom in preciznim obvladanjem gibov ter melodije. Posamezne plesne so predvajali v svojih živih pestro-barvnih nošah raznih pokrajin in nastopili s plesi iz Slovenije ter makedonskih in srbskih pokrajin.

Isti večer je nastopila tudi plesno-folklorna skupina »Edelweiss« iz Celovca, ki je prav tako žela lepo priznanje.

Prireditvi so med drugim prisostvovali jugoslovanski generalni konzul Trampuž in zastopniki iz Slovenije. Za kulturni urad

je sodelujočim izročil šopek cvetlic in častno darilo mestni svetnik ing. Rogatsch, za slovensko skupino pa se je zahvalil član Sveta za znanost in kulturo LRS dr. Modic, ki je podčrtal pomen take medsebojne kulturne dejavnosti.

KOLENDAR

Petek, 25. julij: Jakob
Sobota, 26. julij: Ana
Nedelja, 27. julij: Rudolf
Ponedeljek, 28. julij: Viktor
Torek, 29. julij: Maria
Sreda, 30. julij: Abdon
Četrtek, 31. julij: Ignacij

MLADANJIVA

NAVIHANI MARKO (ČEŠKA PRAVLJICA)

Ko je Marko hodil po svetu, je zašel nekoč v gostilno, čeprav ni imel v žepu niti pare. Ker pa je bil velik in lepo raščeni fant, je gostilničar takoj priracal k njemu in ga vljudno vprašal: »Želite morda vrček piva?« Marko je nekoliko pomislil, udobno se je vsedel za mizo in rekel z resnim glasom: »To mora biti.« Zase si je pa mislil: »Kdor je žejen, mora piti.« Čez nekaj časa je gostilničar prinesel pivo. Ko ga je postavil pred Marka, ga je zopet vprašal: »Želite morda tudi kako pečenko? Imamo izborna telečjo pečenko, kot mandeljni.« »To mora biti,« je rekel Marko z resnim glasom in si mislil: »Kdor je lačen, naj je.«

Pečenka je bila kmalu na mizi. Ker pa je Marko imel dober tek, kmalu ni bilo po pečenki ne duha ne sluha. Marko je šel nato v sobo, se prav počasi slegel, legel pod pernico in kmalu zaspal. Zjutraj se je prebudil, ko je sonce že zdavnaj vzšlo. Gostilničar ga je čakal pri postelji in ga vprašal, če bo morda vstal in naročil zajtrk. »To mora biti,« je rekel Marko z resnim glasom in si mislil: »Kdor je ponoči spal, mora zjutraj vstati in kdor ni nič jedel, mora zajtrkovati.« Gostilničar je naročil zajtrk, se takoj vrnil in mu ljubezljivo pomagal pri oblačenju. Po zajtrku je Marko sedel k oknu in gledal ven vse ljubo dopoldne.

Ko se je bližalo poldne, je gostilničar opazil, da ostane tuji gospod pri njem še na obedu. Zato ga je spoštljivo vprašal: »Kaj pa naročate za obed? Imamo dobro meso in golobčke, ki so kot buhteljni.« Marko je nekoliko pomislil, toda ni odgovoril. Gostilničar je še spoštljiveje vprašal: »Ali naj vam postrežem?« »To mora biti,« je rekel Marko in si mislil: »Če so golobčki kot buhteljni, zakaj jih ne bi jedel?« Gostilničar je takoj prinesel na mizo obed, in Marko se je počteno navedel. Po obedu pa je polagoma pil, kot prejšnji dan, vrček za vrčkom. Ko se je zvečerilo, je zopet legel pod pernico in spal, kakor da bi bil delal ves dan. Ko se je zjutraj prebudil, se je začelo zopet življenje kot včeraj.

Gostilničar je bil v začetku zadovoljen, da je bil ta resni gospod pri njem tako dolgo, toda nenadoma je postal nezaupljiv in nekaj dni premišljeval o tem, kako bi gosta zvito opomnil, naj plača, kar je dolžan. Naposled se je opogumil in nekega večera, ko Marko ni več zahteval piva, mu je rekel na pol resno na pol s prosečim glasom: »To so časi, to so časi! Pivo mi je zopet pošlo, za drugi sod pa nimam dovolj denarja. Zelo bi me veselilo,

če bi mi plačali, kar ste mi dolžni, potem pa zopet lahko pijete naprej.« Marko se je namrščil, nato pa rekel: »To mora biti,« in si mislil: »Kdor ne dobiva jedi in pijače zastonj, jih mora plačati.« Toda všeč mu ta prizor ni bil, bil je slabe volje in kmalu je zaspal.

Gostilničar je osupnil in nekaj dni molčal. Ker pa Marko ni kazal nikdar prave volje, da je pripravljen plačati, ga je gostilničar terjal drugič, naj plača hrano in pijačo. Marko pa je vsakokrat le resno odgovoril: »To mora biti,« nato pa se pomenkoval sam s seboj kot prvič, ko ga je gostilničar terjal.

Ko se je zdelo gostilničarju, da čaka že predolgo, je udaril na dragega Marka bolj ostro: »Če ne plačate, grem k upravniku in vas bom zatožil.« — »To mora biti,« je odgovoril Marko z resnim glasom ter si mislil: »Če je treba tožiti, je najbrž treba iti k upravniku.« Gostilničar najprej ni vedel, kaj naj na to reče, toda zavedel se je in rekel jezno: »Da boste vedeli, da nisem vaš norec, boste šli z menoj k upravniku — in sicer takoj!«

»To mora biti,« je rekel Marko resno in si mislil: »Zakaj se ne bi nekoliko sprehodil, če si to gostilničar ravno želi? Saj moramo na svetu drug drugemu pomagati.« Gostilničar je bil kmalu pripravljen in čez eno uro sta se že znašla pred upravnikom, ki je poslušal gostilničarjevo pritožbo in rekel Marku z resnim glasom: »Hočete plačati?« — »To mora biti,« je odgovoril Marko še resneje kot kdaj prej in si mislil: »Zakaj ne bi plačal? Plačati hočem vsakokrat, toda vsakokrat nimam denarja.« — »Toda milostljivi gospod...« je začel gostilničar, vendar pa je bil upravnik bolj redkobeseden, pokazal je s prstom na vrata, gostilničar je ubogal in potegnil s seboj iz pisarne še Marka.

Ko je prišel z Markom domov, niso pomagali glede plačila nikaki opomini. Marko je vsakokrat pritrdil, da je treba plačati, toda plačal ni niti pare. Gostilničarja je naposled minila potrpežljivost. Zgrabil je Marka in tekkel z njim k upravniku drugič. Prej pa, preden je šel tja, je naročil sinu, naj pelje s seboj na upravnikovo dvorišče telička, kateremu naj nekaj pošepeta. »Kako naj to napravim?« ga je vprašal sin. »Tepček,« se je razjezil oče, »zaradi mene ga lahko ugrizneš v uhelj.« Ko sta gostilničar in Marko stala pred upravnikom, je tele na dvorišču začelo nenadoma mukati. Upravnik je skočil k oknu in se začel naglo sprehajati po sobi. »Milostljivi gospod,« se je začel opravičevati gostilničar, »to je moj teliček, ki nima pameti, sicer bi si kaj takega ne upal delati, ko pa bo zaklan, ne bo več mukal.«

Upravnik je gostilničarja razumel. In kakor bi bil postal drugačen človek, je prijel Marka ostro: »Boš plačal?« — »To mora biti,« je odgovoril Marko. Le čudno, da ni gostilničar prišel ob pamet, ko je videl, da se Marko upravnika sploh ni bal. Zato si je domišljjal, da Marko ni pripravi pameti in je to povedal tudi upravniku. Toda upravnik je rekel glasno: »Bomo videli, če je pri pameti.« Nato se je okrenil k Marku in mu rekel: »Če ne boš plačal, te bom dal zapreti, kjer boš dobil jesti samo kruh in vodo.« — »To mora biti,« je odgovoril Marko in si mislil: »Če koga zapro, mu morajo dati tudi nekaj jesti; razumljivo pa je, da mu ne dajo golobov in piva.« — »Le počakaj, ti bom že pokazal, kaj se pravi iz mene norčevati,« se je razjezil upravnik, »dam te vreči v vodo, potem bomo že videli, če si pri pameti.« — »To mora biti,« je rekel Marko in si mislil: »Kar upravnik želi, to se najbrž tudi mora zgoditi.«

In upravnik je poslal po slugo, ki je odvedel Marka k reki, ki je tekla mimo

mesta in je bila precej široka. Upravnik in gostilničar sta šla počasi za njima. Na obrežju je upravnik vprašal Marka še enkrat, če bo plačal. Ker pa je Marko zopet rekel, »to mora biti,« je upravnik naročil slugi, naj zgrabi Marka za roke, gostilničar pa ga je prijel za noge in sta ga vrgla v vodo. Marko je znal plavati kot riba. Čez nekaj časa je priplaval nad vodo in jo zavil proti drugemu bregu. Ko je bil sredi reke, je upravnik ukazal Marku s strogim glasom: »Zdaj pa plavaj nazaj!«

Toda Marko se ni niti okrenil, le kričal je na ves glas: »To ne mora biti.« — »Pravim, da mora biti,« je kričal za njim upravnik. »To ne mora biti,« je klical Marko, skočil na drugi breg, se poklonil upravniku in gostilničarju ter se izgubil v bližnjem gozdu.

Vam je znano, da...

— je slavni tekač Nurmi dolgo časa držal 11 svetovnih rekordov?

— izvira odbojka iz ZDA in da so jo prinesli v Evropo vojaki iz Amerike za časa prve svetovne vojne?

— je Olimp najvišja gora Grčije in je višja od Triglava? Stari Grki so verovali, da imajo na njem svoj sedež številni grški bogovi, ki jih poznamo iz grške mitologije?

Kaznovana radovednost

Zivel je marljiv čevljar. Imel pa je napaka, ki jo imajo vsi čevljarji, namreč, da je bil silno radoveden. Vse je hotel videti. Vedno je stegoval vrat skozi okno, da je videl, kdo gre, kakšen je in kam gre.

Nekega dne prikorakajo mimo njegove hiše vojaki. »Aha, sedaj jih je pa veliko, moram si jih ogledati,« je rekel in že je bil pri oknu. Hitro ga je odprl in potisnil glavo med okensko mrežo. Bil je tako vnet, da je glavo potiskal kar naprej in si niti pomislil, kako bo glavo spravil nazaj. Dejal je: »No, zdaj pa res dobro vidim.«

Vojaki so odkorakali in nesrečnež je šele tedaj opazil, kaj se je zgodilo. Na vse načine je zvižal vrat, da bi zvelkel glavo iz mreže, toda ni se mu posrečilo.

Čevljarjeva žena, ki se je kmalu potem vrnila iz mesta, je že od daleč zapazila, kaj se je primerilo njenemu radovednemu možu. Ko je prišla blizu ga je vprašala: »Kaj pa vendar misliš, da moliš glavo skozi okensko mrežo?« »Oh, kako je hudo,« je odvrnil čevljar, »toda ne morem je potegniti nazaj.« In res, ubogi čevljar je imel ušesa že čisto rdeča. Žena mu je

brž ovila glavo s cunjami in rekla: »No, sedaj pa potegni!« »Oh, še misliti ni, da bi šlo,« je zavajal čevljar, »zdaj, ko so še te cunje na poti.« Na srečo je prišel mimo sosed kovač. Poznal je čevljarjevo radovednost in se je njegovi smoli že od daleč hudomušno smejal. Pobaral ga je: »No, čevljarček, kam si se pa danes tako zaveroval, da kar naprej zijaš skozi okno?« »Oh, prijatelj kovač, pomagaj mi, če mi moreš. Samo ozri sem se na vojake, ki so korakali tod mimo, pa mi je smuknila glava med okensko mrežo.« Kovač mu je šegavo odgovoril: »Ušesa ti bom porezal, pa boš lahko glavo potegnil nazaj. Druge pomoči ni.« »Joj,« se je ustrašil čevljar, »ušes pa že ne dam proč.« »Bila bi še ena možnost, da te rešim,« je počasi nadaljeval kovač, namreč ta, da upognem železno palico.« »Prosim, prosim,« je milo zaprosil čevljar. Res je kovač stopil domov po potrebno orodje, upognil je palico in rešil nesrečneža.

Odslej čevljar ni bil več tako radoveden. Oknu pa se skoraj še približati ni več upal.

Tako, dragi otroci, to povest si pa le zapomnite. Ne bodite preveč radovedni, da se še vam ne bo zgodilo kaj takega.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

81

Množica je prebila prvo zamamljenost, ko se je oglasil skrhan vzklík, še ves boježi, kakor v globokem spoštovanju in bojazni sredi vesoljne tihoste se je odtrgal izmed množice. Ali tedaj se je zgodilo, kakor bi kaplja odrinila zatvornico razdivjanemu toku. Zagrmelo je po vsej vojski. Zaropotali so tuli na plečih, dvignile se sulice in kopja, zazveneli so meči, roke so zavihtele sekire nad glavami.

»Slava! Iztok je velik! Perun je z njim! Slava Perunu! Pogibel Bizancu! Na maščevanje, na maščevanje!«

Svaruniču je pljusnila kri v lice. Obšla ga je nepremagljiva slast, zbudila se mu slá, da bi v tem trenutku zavladal nad njimi in bi se uresničilo, kar je govoril Volk starešina: »Despot hoče biti Slovenom in Antom!«

Toda Iztok je obvladal trenutno čustvo. Kakor od sramu je povetil glavo, napel povodce, da se je vzpel konj in odbežal v dolgih skokih skozi množico. In vsa konjenica je v divjem diru planila za njim,

v strogem redu, da je zemlja bobnela pod kopiti, da je dušil žvenket orožja čedalje bolj navdušeno kipenje vojnih vzklíkov. Ko je četa izginila v hrastov log, se še ni poglelo navdušenje. Starci so se solzili v zanesenosti, mladenke so stezale roke za junaki in veljaki so se zbrali v gručo ter s prisegami in zarotbami zatrjevali, da z Iztokom osvoje vse zemlje.

Med navdušenim viharjem je jezdil Iztok zamišljen proti gomili, kamor so zasuili Hune s Tunjušem. Pretreslo ga je, ko je zazrl pred seboj črno prst, pod katero so trohneli tako hrabri borci. Ko se je približal grobu, je zaprhal njegov žrebec in stresel grivo. Iztok se je ozrl in osupnil. V travi ob grobu je ležalo mrtvo truplo deklice z zagrnjenim obličjem. Hipoma se je domislil Ljubince in zabelebo ga je v srcu. »Če ni utekla, če je Alanka lagala, če se je varal Radovan, če je to osveta Hunov?« Kolena so mu klecala, ko je izmaknil nogo iz stremenov, roka se mu je tresla, ko je odgrinjal naličje, da je pogledal v obraz mrliču. — »Alanka!«

Srce ga je zbolelo, ko je zagledal rano na lepem vratu in v desnici nož. Odvalil se mu je sicer kamen od srca, a prevzela ga je otožnost. Zagrnil je mrtvi lice in svečano razsodil: »Močnejša od smrti je bila tvoja ljubezen!«

Pozval je vojščake, da so zapalili grmado in sežgali Alankino truplo. Zamišljeni so stali barbari ob plamenu, njih srca so

klečala v spoštovanju pred ljubavjo, kakršno je gojilo srce lepe Alanke.

Ko se je polegel vihar, se je vrnil Svarunič k starešinam in prosil, naj se brž zbere vojni svet.

Takoj so se zbrali staroste in starešine, katere je obkolil zbor veljakov in mladcev in mladenk. Zborovali so naglo.

»Kam?«
»Preko Hema, kamor koli! Maščevanje in plen je geslo.«

»Kdor naj poveljuje?«
»Iztok, Iztok!«

Viljenec in Bojan sta se ločila od posvetovalcev in šla po Iztoka. Navdušen vihar ga je sprejel.

»Iztok vojvoda, Iztok vojvoda!«
Svarunič je zamahnil z roko in prosil, da bi govoril. Vojni svet mu je poveril besedo in rogovi so pomirili množico.

»Staroste, starešine, velmoži in bratje!«
Svarunič se je po bizantinsko uslužno priklonil vojnemu svetu in narodu.

»Kako je lep, kako ljubeznil!« so si pošepetala dekleta. Starešine in velmožje so se vzravnali, veseli lepega počaščenja.

»Vojvodstvo mi poverjate?«
»Živel Svarunič vojvoda!«

»Ali veste, da ima vojvoda velike dolžnosti?«
»Vemo; zato smo te izbrali!«

»Ali veste, da ima vojvoda trde pravice?«
»Vemo; zato jih izvršuj!«

»Torej sprejemam vrhovno povelje nad bratsko vojsko in vam prisegam na bogove naše, na vile naših logov, na kosti padlih bratov, vaših in svojih, da vas povedem na maščevanje, kakršnega še ni vršil ne Sloven ne Ant. Zaupajte mojemu meču, zaupajte moji misli! Dokler smo na zemlji sovragov, dotlej sem vaš vojvoda. Ko se vrnemo, sem zadnji hlapec starešin in pokoren sluga velmož.«

»Živel Svarunič! Slava Iztoku!«
»Darujmo naglo zadnji obet Perunu, potem se dvignimo na jug. Jesen se bliža. Ako so nam mili bogovi, prezimimo onstran Hema v deželi sadja in trte.«

Takoj so se okrenili vsi proti žrtveniku, na katerega so bili položili žreci ovna. Viljenec in Bojan sta zakurila grmado, deklice so potresle rož in dišav na ogenj, kozelniki so s svečanim pogledom motrili drob, narod je molčal v sveti pobožnosti.

Po obredu je Iztok uredil vojsko. Na čelo ji je določil svojo izborna konjenico. Vendar je od teh izbral najboljše borce in jih pridelil vsaki združgi kot pomočnike veljakom in starešinam, ki so vodili gručo mladcev lokostrelcev, zbere mogočnih suličarjev, oddelke ščitarjev in nazadnje tolpo golih pračarjev, sužnjev in pastirjev, ki so bili oboroženi s kiji in beti, nakovanimi z žebliji, roglji jelenov in okli merjascev. Za njimi se je valila neredna tolpa z brašnom, vozeča na telegah mehove medu, suhega mesa in žita.

Subvencije in posojila v letu 1958

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je pred kratkim razpisalo vrsto subvencij in pocenjenih posojil za kmetijstvo. Subvencije se bodo letos podeljevale za kultiviranje zemljišč in za osuševanje manjših zamočvirjenih zemljišč. Posojila so na razpolago za dolgoročne investicije, za nakup kmetij in za pospeševanje tujkega prometa na kmetijah v gorskih predelih.

Kultiviranje kmetijskih zemljišč

Namen subvencij je, da omogočijo spremembo neproduktivnih in slaboproduktivnih zemljišč v polnorodovita kmetijska zemljišča. S tem namenom so subvencije dosegljive za

- zravnjanje kmetijskih zemljišč, ki so bila opustošena in razrita za časa vojne ali pa v prvih povojnih letih (bombardirana zemljišča, zemljišča s porušeni vojaškimi objekti in podobno);
- zravnjanje zemljišč, da se po njihovi zložitvi (komasaciji) odpravijo opuščena pota, globelji, jarki, brežine in pobočja med sosednimi zemljišči in se spremenijo v polnorodovita kmetijska zemljišča;
- zravnjanje, preoranje, obdelavo, gnojenje in osetev kislih travnikov, pašnikov in senožeti po osušitvi zemljišč, da se omogoči njihova polna rodovitnost;
- trebljenje in kultiviranje gozdnih posevkov in logov v primerih, kjer je bilo izdano dovoljenje za trebljenje;

Pocenjene sadike jagod

Za ureditev nasadov jagod v velikosti od 200 m² naprej daje kmetijska zbornica pocenjene sadike, in sicer za vsakih 200m² brezplačno 600 sadik, nadaljnjih 600 sadik pa proti ceni 40 grošev za komad.

Naročila sprejemajo okrajne kmečke zbornice in oddelek za sadjarstvo pri kmetijski zbornici. Z dobavo je računati koncem julija do pričetka avgusta. Naročila po sortah bodo po možnosti upoštevana.

Več jagodičevja v kmečki vrli

Slovenska kmečka zveza sporoča, da ima še v zalogi brošuro ing. Marka Polzerja »Več jagodičevja v kmečki vrli«. Interesenti jo lahko naročijo pri Sekretariatu SKZ, Celovec, Gasometergasse 10, proti plačilu 5 šil.

Slinavka in parkljevka ob avstrijski meji

V zapadnonemškem okraju Lindau blizu avstrijske meje na Predarlškem je začetkom julija izbruhnila slinavka in parkljevka. Okrajno glavarstvo je takoj odredilo potrebne obrambne ukrepe.

Tako urejena vojska je odrinila še tisti dan proti jugu. Iztok je jezdit neutrudno ob vrstah, hvalil, navduševal, ščuval na sovražstvo do Bizanca in storil vse, da je bila vojska dobre volje in da ni svobode vajena četa občutila, kako jo vodi in vlada edino on. Skrbel je, da so imeli dosti oddiha, razsipno je delil mednje jedi in pijače. S tem je utrdil ljubezen, utemeljil zaupanje in si razdijano tolpo podvrget v strogo pokorščino, da sama ni vedela, kako in kdaj.

Vojska je naglo dospela skozi oropano severno Mezijo do Hema. Tam je dovolil samo tolpi, da je ropala po vaseh živino, ker jim je pohajalo brašno. Brez odmora jih je vodil nato čez Hem — in kakor bi izrasli iz tal, so se pojavili Sloveni in Anti v Traciji pred bizantinsko trdnjavo na razpotju Filipopeljske in Solunske ceste.

V hrupnem naskoku so navalili na trdnjavo, jo ugnali, oropali, pomorili vse vojake in oporišče zažgali.

To je bila prva plamenica, ki je zaplala s krvavim žarom na nočno nebo, da se je začelo grozno delo maščevanja. Ta žig je prebudil vse zapadno Tracijo, ki se je bila zazibala v brezskrbni jesenski pokoj in sedla k mizam, da bi uživala pridelke. Nihče ni slutil, da bi se dvignili barbari na jesen in prekoračili Donavo. Po trdnjavah so sicer zvedeli, da so ro-

d) čiščenje in kultiviranje poplavljenih in z gruščem zanešenih zemljišč.

Prošnje za dosego subvencij je treba vložiti pri okrajni kmečki zbornici najpозneje do 1. avgusta 1958. Do tega dne vlozene prošnje bodo upoštewane še v letu 1958.

Višina subvencij se bo ravnala po skupnih stroških kultiviranja in po potrebi prosilca. Prošilec pa se mora obvezati, da bo zemljišča kultiviral v celoti po navodilih, ki mu jih bodo dali pristojni strokovnjaki. Dokler zemljišč v celoti ne bo kultiviral, bo subvencija veljala le kot brezobrestno posojilo.

Osuševanje manjših zamočvirjenih zemljišč

Kakor vsa zadnja leta bodo tudi za leto 1959 dosegljive subvencije za osuševanje manjših zamočvirjenih zemljišč. Predvidene so subvencije v višini 20 % stroškov, ki jih osuševanje zahteva. V posebno potrebnih primerih se bo subvencija zvišala.

Prijave predvidenih osuševanj in prošnje za subvencijo je treba do 1. avgusta 1958 predložiti pristojnemu uradu za vodogradnje v Celovcu (za okraj Celovec

Vel. Vlado Gregorovič: Slabokrvnost ali anemije pri prašičih

Pri sesnih pujskih je slabokrvnost zelo razširjena bolezen. O njej po svetu veliko govore in pišejo. Z gotovostjo lahko trdimo, da je bolj pogosta, kot se na splošno misli; često namreč jo spremljajo in hkrati prikrivajo druge bolezni, ki pa so pravzaprav le posledica prvotne slabokrvnosti. Zaradi slabokrvnosti izčrpani organizem je veliko dovzetnejši za različne infekcije in druge škodljive vplive, ki ne preostano ogrožajo mlad prašičji zarod.

Če pogledamo anemične pujske, bomo takoj opazili, da so blede, nekam sivkasto beli in ne lepo rožnati, kakršni so sicer zdravi pujski. Očitno slabokrvnost pa spremljajo še druga znamenja, na primer utrujenost, poleganje, rahla otopenost, zmanjšan tek, pogosto tudi nekoliko težje dihanje. Kmalu pa pujski začno srkati gnojnico, žvečiti steljo, gristi les in omet. Temu pogosto sledi driska, naglo hujšanje in hiranje, končno pa smrt. Zgodi se, da pujski poginejo povsem nepričakovano. Preživeli pujski so slabotni, mršavi, umazano sivi, resastih ščetin in brez pravega teka za hrano.

OD KOD SLABOKRVNOST PRI PUJSKIHI? Omenili smo že, da zbole predvsem sesni pujski; pri teh se slabokrvnost že normalno razvije, ko jim je 3 do 10 dni, takrat, ko se izčrpajo rezerve železa, ki jih mladi organizem prinese s se-

palj Sloveni po Meziji, pa da so se vrnili in bili spotoma celo poraženi od Herulov, ki so jim oteli ves plen in rešili bizantinske sužnje. Iz Bizanca je prišla vest, da so Anti nahujskani zoper Slovene, da je sklenjena z njimi pogodba po slavnem Hunu Tunjušu. Zato je prišlo povelje, da izroči vsaka utrdba po nekaj vojakov vojskovodju Germanu, ki jih povede skozi Ilirijo k morju in od ondod na pomoč Belizarju zoper Gote. Zakaj poslanca, ki sta bila odšla iz Turrisa, so zalotili varhunski razbojnik in ju pobili.

In sedaj so se pojavili barbari tako močni, tako nenadoma in nepričakovano, kakor bi se bila odprla zemlja in jih izbruhala na plan. Bizantinski poveljniki so bili preplašeni in zbegani. Nihče ni mogel uganiti, kam krenejo Sloveni. Združitev legij je bila nemogoča. Vsak pretor je hitel, da popravi zidovje, da izkoplje in poglobi jarke, da napelje živeža ter tako čaka prihoda barbarov.

Iztok je zaradi Epafroditovega pisma in po lastni sodbi uganil zadrego Bizantincev. Zato je razdelil vojsko v tri oddelke, ki so se razlili proti jugu, vsi z enim smotrom, da se snidejo pred Toperom. Zase je izbral glavno cesto, ob kateri so bile najmočnejše bizantinske postojanke.

Začelo se je strašno divjanje. Vsakdanje zmage so narod razgrele do besnosti. Opijanjeni s krvjo, preobloženi s plenom, siti vina, so drli Sloveni in Antje kakor

in Velikovec) in v Beljaku (za okraj Beljak in Šmohor).

Za sestavo projekta bo urad za vodogradnje poslal potrebno vprašalno polo, ki jo je treba izpolniti najpозneje do 1. septembra 1958 in jo vrniti uradu skupno z 200 šil. kot pristojbino za sestavo projekta.

Posojila za dolgoročne investicije

Ta posojila so namenjena za gradnjo in večja popravila stanovanjskih in gospodarskih poslopij, za preureditev obrata in za nakup strojev, ki so v stanju dvigniti proizvodnjo.

Posojila so dolgoročna. Vračati jih bo treba v polletnih obrokih v teku 10 let proti 4 % obresti. Posojila daje deželna hipotečna banka proti vknjižbi. Prošnje je treba vložiti pri okrajni kmečki zbornici, ki daje vsa nadaljnja pojasnila.

Posojila za nakup kmetij

Za nakup kmetij oz. kmečkih gospodarstev so dosegljiva posojila do zneska 100.000 šil. proti 2 % obresti za dobo 20 let. Posojila se podelijo za nakup kmetij, ki niso v rokah kmetov, ali pa kmetij, kjer ni naslednika, sedanji lastnik pa zaradi starosti ne more več gospodariti.

boj na svet. Poleg tega je tudi mleko svinje hudo revno na železu; železo pa je, kot vemo, nujno potrebno za tvorbo krvi. Če ga ni dovolj, se razvije anemija.

Znano je, da je slabokrvnost pri pujskih danes veliko bolj pogosta, kot je bila nekdanj. To pripisujejo prasiatvam sredi zime ali v zgodnji pomladi, ko svinjo s prašički še ni mogoče pustiti na pašo. Še posebno pa poudarjajo dejstvo, da se pujski in prašički nasploh vzrejajo večidel na lesenih in cementnih tleh. Tu seveda nimajo nobenega stika z zemljo, ki vsebuje železo in druge rudnine, ki so neogibno potrebne mlademu telesu. Vemo pa, da pujski že prve dni življenja prav radi rijejo po tleh in se tako sami v zadostni meri oskrbe z vsem, kar potrebujejo.

KAKO PREPREČIMO SLABOKRVNOST? Na to vprašanje smo deloma že odgovorili. Primanjkljaj železa moramo vsekakor nadoknaditi. Najlaže bomo to dosegli, če bomo svinjo in pujske imeli čim več na prostem. To moramo začeti že nekaj dni po porodu. Na prostem si bodo pujski našli dovolj železa, ko bodo vneto rili po rahli zemlji. Tako bomo najlaže preprečili slabokrvnost in jo tudi ozdravili, če se je že razvila. Če pa to iz katerega koli vzroka ni mogoče, na primer zaradi hladnega vremena (zima, zgodnja pomlad), lahko gibanje na prostem uspešno nado-

razlučeno valovje groznega veletoka. Pred tremi divjimi curki, katerim so poveljevali Iztok, Rado in Jarožir, je orala brazdo konjica, ki je zaradi naropanih konj in orožja rasla od dne do dne. Divji mladci so si nadeli oklepe in ščite ter se, gnani s čarobno silo, priklopili urejenim četam kakor ud k telesu, od katerega jih je ločil samo meč, samo strašno sproženo kopje. In kadar koli je zazevala rana v obrani ceste, kadar je buknil proti nebu črni dim in naznanil, da je rilec vojske pogazil trdnjavo, se je razlila tolpa po okolic in palila, ropala in morila z grozo, kakršne še ni doživela Tracija. Vse vasi, polja in livade so bile sežgana pokrajina, po kateri je ležalo nešteto mrličev. Hem je izpraznil dupla in špilje ter poslal oblake vranov in jastrebov za vojsko, da so bili žalostni pogrebci mrličev z razbitimi glavami, umrlih na konicah kolov, raztrganih in razčveterjenih, ožganih od plamenov, pomendranih od konj in posečenih od mečev. Zakaj kogar je zgrešil meč vojščakov, tega je zadel kij tolpe, katere se je polastila ljuta slast po klanju, da niso prizanesli ne starcu ne dojenčku. Trume dečkov in deklic, krščenic, so zajeli, trope govedi tirali na sever proti domu, včasih pa zaradi obilice plena iz same objesti zapalili staje z živino in jo sežgali.

Celo Iztok se je upijanil od neprestanega boja. Njegov meč ni udaril nikdar na moža brez orožja. Kjer je bil bojni me-

Prošnje za posojila je treba pred sklenitvijo kupne pogodbe vložiti pri kmetijski zbornici. Če kupno pogodbo odobri deželna vlada, pri nakupu ni treba plačati davka na pridobitev zemljišč niti ne pristojbin za vknjižbo v zemljiški knjigi.

Poleg omenjenih so za gorske kmete dosegljiva tudi še posojila za ureditev sob za letovištarje, o čemer pa smo že poročali v predzadnji številki na drugi strani.

Letos pričakujejo podpovprečno letino

Avstrijski inštitut za proučevanje gospodarskega razvoja je v svojem zadnjem mesečnem poročilu mnenja, da vsled katastrofalne vigradne suše v nekaterih predelih države letošnja letina ne bo dosegla povprečne višine. Tudi če bi bili prihodnji tedni za rast zelo ugodni, bodo pridelki iz rastlinske proizvodnje skupno nižji, kakor v zadnjih letih.

To poročilo za naše kraje nikakor ni tolažilno. Nižji pridelki v rastlinski proizvodnji bodo imeli za posledico močan pritisk živine na trg, ki mu bo sledil padec cene. Če so posledice suše tako velike, da se računa v državnem merilu z nižjimi pridelki kakor v zadnjih letih, potem cena živine ne bo padla samo lokalno, temveč je pričakovati padec v državnem merilu.

knadimo z ilovico ali običajno vrtno zemljo, ki jo nanosimo v svinjak. V ta namen z desko ogradimo čisti kot svinjaka in nasujemo v ograjeni prostor zemlje. Prašički bodo z veseljem rili po njej in se tako oskrbeli z zadostno količino železa.

Če pa so prašički že huje zboleli in oslabele tako, da ne kažejo več pravega veselja, da bi rili po zemlji, lahko uporabimo različne pripravke iz železa. V ta namen lahko pripravimo tole zmes: 450 gr zelene galice, 30 gr modre galice in 500 gr sladkorja. To raztopimo v 3,5 litra tople vode. Z raztopino namažemo svinji vime vsak dan ali vsak drugi dan. Še preprostejši recept pa je tale: 120 gr zelene galice raztopimo v litru vode in s to raztopino nalahno pokropimo vime vsak drugi dan.

Ko začno pujski jesti tudi drugo hrano, moramo paziti, da bo hrana res ustrezna. Predvsem ne sme primanjkovati beljakovin živalskega porekla (mleko, mesna ali ribja moka), vitaminov (A in D) in rudninskih snovi, ki so prav tako važne za rast in za zdravje prašičkov. Skrbimo, da bomo pustili svinjo s pujski čimprej na pašo, kjer si bodo sami našli veliko tega, kar potrebujejo. Tako se bomo tudi sami rešili kopice nepotrebnih skrbi. Ognili se bomo pljučnicam, driskam in drugim nevsječnostim, ki tako pogosto spremljajo mlad prašičji zarod in povzročajo hude izgube naši prašičereji.

tež najgorši, tam se je gibal njegov šlem, udarjal njegov meč. Šlem mu je bil posut z udarci, prsi rjave od krvavih srag, roka ožuljena od ročnika. Vedel je, kaj dela tolpa. Bežal je pred njo, studilo se mu je, toda tiha slast mu je zaeno grela srce.

»Maščevanje vršim, grozno maščevanje,« je mrmral, kadar je počival po boju samotni na ravnini, v gozdu, vrh griča. »Devet bratov mi je umoril Bizanc — stotero maščevanje zanje! Sestro Ljubino je umoril Bizanc — kdo drug? Hun ni bil sovražnik Slovenom, dokler ga ni podpihnil Upravda! Maščevanje zanje! Ireno je pregnjal Bizanc in mučil in jo hotel oskruniti, o, maščevanje, maščevanje! In mene samega! Ha, privezala me je vlačuga k jaslim, da bi me počasi umorila, da bi se napasla ob mojih bolečinah! Maščevanje!«

In ob takih mislih se je oglašil krik pregnjanih, jok ujetnic in vzdihni umirajočih kakor harmonija, katero je z nasladi pilo njegovo uho. V tej omami se je zbudila ljubezen. Nemirno je zahrepenel po Ireni. Ponos se je dvigal v njem.

»Ne boš se me sramovala junaka, ker ljubiš junake. Predte stopim, ovenčan z zmago! Vsa vojska te počasti kot carico. Posujem te z dragulji kakor despojno, ti edina!«

(Nadaljevanje sledi)

GEORG MUHLEN SCHULTE:

G A S I L C I

Na cesti se je zbrala množica ljudi, ki gleda na streho neke hiše ter burno razpravlja. Čez nekaj časa priropota gasilski avto: mehanična lestev se dvigne proti strehi.

Tedaj se razvija razgovor med možem, ki je komaj stopil v ta krog radovednežev, in med nekim, ki je pred hišo že dolgo stal.

»Kje pa gori?«
»Nikjer.«
»Toda saj so tukaj gasilci.«
»Da, ti so tu.«
»No, potem vendar gori.«
»Ker so gasilci tukaj?«
»Da.«
»Ne, zato ni potreben požar. Celo nasprotno!«

»Kaj naj to pomeni?«
»No, vzemimo, da nekje gori, kajne?«
»Da.«
»Tedaj bodo alarmirali gasilce, in ti se odpeljejo. Medtem še vedno gori, kajne?«
»Samo po sebi razumljivo.«

»No, tako samo po sebi razumljivo to spet ni. Lahko je zelo majhen požar. Na primer, vi ste odložili vaš celuloidni ovrtnik na pisalno mizo in si prižgali cigareto. Nenadoma gori vaš ovrtnik. V prvem razburjenju pokličete gasilce. Medtem pa, ko so gasilci na poti k vam, pogasite svoj ovrtnik. Vse to je mogoče.«

»Ne, to ni mogoče.«
»Kako to, da ne?«
»Ker ne nosim celuloidnega perila.«
»To je postranska stvar.«
»To ni postranska stvar. Sem namreč trgovski potnik z rastlinskim maslom, dobro se moram obleči, ko pridem med svoje odjemalce.«

»Kako važno, ti vaši odjemalci!!! Odjemalci rastlinskega masla!!! Pošten človek ne je rastlinskega masla!!!«
»Poglej no! In kaj mislite o Rabindranathu Tagoreju?«

»Tagore? Kdo je to?«
»No, pesnik. Je samo rastlinsko maslo.«
»Pojdite no s temi pesniki! To sploh niso ljudje. Saj samo grizljajo svoje svinčnike, kasneje pa polijejo kakšno packo črnila in zajtrk je gotov!«

»Vi ste zelo dobro poučeni. Rabindranath Tagore je mnogokratni milijonar. V Kalkuti ima svoj grad, sedemnajst služabnikov in svojo jahto.«

»Tako! In kakšno zvezo ima ta človek z gasilci?«

»Zakaj z gasilci?«
»No, saj ste me vprašali, kje gori.«
»Da, in na vprašanje mi niste odgovorili.«

»Kako morete kaj takega trditi? Nikoli ne ostanem nikomur dolžan, zapomnite si to! Odgovoril sem vam: nikjer ne gori!«
»Toda, človek božji — tukaj so gasilci! Če so tukaj gasilci, mora goreti.«

»Ne, nasprotno!«
»Kako nasprotno?«
»No, pazite malo! Vzemimo, da nekje gori, kajne...«

»Da, potem pokličejo gasilce, medtem še vedno gori, lahko pa je tudi že vse v redu. Na primer, če so goreli moji celu-

loidni ovrtniki, ki sem jih medtem pogasil itd. ... Vse to vem!«

»Če vse veste, me ni potrebno spraševati.«

»Dovolite, povejte mi samo eno: zakaj ne gori, če so pa gasilci tukaj.«

»Saj o tem nisva govorila.«
»Seveda sva.«

»Ne, nisva! Pojasnil vam bom, o čem sva govorila. Vi ste rekli: Če so gasilci tukaj, MORA goreti! Toda to ni nujno. Nasprotno: če so gasilci tukaj, MORA nehati goreti. To je ključna točka, vidite. Gasilci so zato tukaj, da neha goreti. Stvar je namreč taka: gasilci imajo cevi, s katerimi brizgajo vodo v ogenj. Če pride voda v ogenj...«

»Da, da, sem že poučen! Ali so gasilci že brizgali?«

»Ne.«
»Torej še gori.«
»Ne.«

»Torej je ogenj pogašen, preden so gasilci prispeli.«

»Niti sledu o tem.«

»Človek, vi me boste popolnoma zno-reli! Kaj se potem pravzaprav dogaja? Zakaj postavljajo gasilci svojo lestev k onile hiši?«

»Vidite, končno vprašujete pametno! In sedaj vam bom tudi povedal zakaj: stvar je namreč taka, saj sploh ne gori, pa tudi gorelo ni. Gasilci hočejo samo ujeti pobeglo papigo.«

»Papigo?«
»Da. Papiga je last kriminalnega svetnika iz prtiličja. Zelo inteligentna žival. Govori bolje kot kakšen poslanec.«

»No, no!«
»Častna beseda! Moja nečakinja je služkinja pri tem kriminalnem svetniku. Pri-poveduje o papigi neverjetne stvari. Govori, na primer:

JAROSLAV HAŠEK:

Ameriška humoreska

— Nikakor ne, mladi prijatelj! — je rekel bankir, gospod Williams, mlademu možu, ki mu je sedel nasproti in držal iztegnjene noge na mizi.

— Ne, gospod Chawean, poslušajte me pazljivo in se skušajte pri tem česa naučiti.

Prosimo me za roko moje hčere. To pomeni, da hočete postati moj zet in tako priti do tujega denarja. Na moje vprašanje, če imate premoženje, ste mi malo prej odgovorili, da je vse vaše premoženje borih dve sto dolarjev.

Gospod Williams je stegnil noge na mizo in nadaljeval:

— Vi pravite, da sem bil tudi jaz nekoč revež in da nisem imel niti dve sto dolarjev. Tega ne tajim. Poudarjam pa, da sem imel v vaših letih precej več kakor vi. Denar sem si pridobil z razumom, ki ga vi nimate.

Opažam, da se vznemirjate! Opominjam vas, da imam za slugo močnega črnca. Pazljivo me poslušajte in si me vzemite za vzgled.

Ko mi je bilo šestnajst let, sem prišel k svojemu stricu v Nebrasko. Da bi si pridobil denar, sem strica pregovoril, da so na njegovem posestvu linčali nekega črnca. Prostor smo ogradili in kdor je hotel prisostvovati, je moral plačati vstopnino. Vstopnino sem pobral jaz. Ko so črnca obesili, sem z vstopnino vred še tisti večer izginil. Obeseni črnci mi je prinesel srečo.

Za ta denar sem si na severu kupil zemljo in razglasil, da sem našel zlato v njej. Razumljivo, da sem zemljišče hitro prodal, seveda za drag denar, ki sem ga vložil v hranilnico. Komaj je omembe vredno, da me je kmalu nato eden prevaranih obstrelil. No, zrno mi je prebilo kakor nalašč kost desne roke in mi prineslo dva tisoč dolarjev odškodnine.

Ko sem okreval, sem za ves denar kupil delnice novo ustanovljene Družbe za gradnjo cerkva na področju, kjer bivajo Indijanci. Za vsakih sto plačanih dolarjev smo dajali zelo okusne častne diplome, zgradili pa nismo ničesar.

Končno je morala družba v konkurz.

V imenu postave, odprite!«

»Neverjetno.«

»Da. Potem pravi: »Roke v vis, ali streljam!«

»Razložno?«

»Popolnoma razložno! Moja nečakinja je četrti dan svojega službovanja pri kriminalnem svetniku stopila v sobo s pladnjem in zajtrkom na njem. Nenadoma je nekdo zaklical: »Roke v vis, ali streljam!« Peng! in zajtrk je bil na tleh, vse, kava, maslo, kruh, klobasa.«

»Težka stvar.«

»No, nekako četrtilne, pravi moja nečakinja. Pes jo je takoj pograbil.«

»Oprostite, nisva se razumela. Mnenja sem, da je dogodek s papigo težka stvar.«

»A tako, da! Toda so še težje. Danes zjutraj stoji moja nečakinja v dnevni sobi pri oknu, ko nenadoma nekdo zagrmí za njo: »V imenu postave, odprite!« Seveda je okno takoj odprla in — fuč — papiga je bila zunaj.«

»Čudna žival! Skoda zanjo!«

»Zakaj škoda zanjo?«

»No, saj je odletela.«

»Da, toda saj vidite, kako si gasilci prizadevajo, da bi jo spet ulovili. Toda, saj ne bodo uspeli. Pazite, ko bo gasilec na vrhu lestve, ga bo papiga nadrla: »Roke v vis, ali streljam!« in tedaj bo mož od strahu strmoglavil na tla.«

»Nesmisel, gasilci jo dobijo.«

»Ne dobijo je.«

»Izjavljam, da jo zagotovo dobijo. Stavim petdeset pfenigov.«

»Tudi jaz.«

Tedaj prepirljivca utihneta. Napeto opazujeta gasilca na lestvi, ki se vedno bolj bližata strešnemu robu. Ko se mu je tesno približal, seže naglo v žleb. Takoj nato se z nečim migajočim v desnici vrača. Nasprotnika v stavi se premakneta. Ob

vznožju lestve pričakujeta gasilca. Ko stopi na tla, reče eden od njiju:

»Seveda, kot sem si mislil — saj sploh ni papiga, je mačka!«

Skodoželjno pozdravi in gre svojo pot. Toda po dvajsetih korakih ga oni drugi dohitijo.

»Trenutek, moj gospod vi ste stavo zgubili. Gasilci so ulovili papigo.«

»Kako? Kje pa je?«

»V mačkinem želodcu. Mačka je požrla papigo na strehi.«

»Od kod pa to veste?«

»Pravkar je od znotraj potrkalo in re-klo: »V imenu postave odprite!«

William Faulkner o sebi

Po značaju sem potepuh. Ni mi toliko do denarja, da bi zaradi njega delal. Po mojem mnenju je sramota, da je treba toliko delati. Najbolj žalostno pa je to, da je edino, kar more človek osem ur na dan početi, delo. Ne more osem ur jesti, tudi ne piti, niti osem ur ljubiti — le dela lahko osem dolgih ur. In zato človek onesrečuje sebe in tudi druge.

*

Sem kmet z Mississippija. Imam več kot sto hektarov zemlje in lovišče, krave, prašiče, perutnino, pse, svež zrak in mir in samoto. Predvsem mir in samoto. Blizu zemlje, blizu neba, blizu veselja. Nimam radijskega sprejemnika, ker dela preveč hrupa, telefon pa samo zato, ker ga farmer danes že mora imeti. Kmečko delo je trdo, toda dobro...

*

Ne pišem za denar, marveč iz strasti. Vse osebe v mojih delih so izmišljene, so mnogo boljši ljudje, kot bi jih mogel v življenju kdajkoli srečati. Skomponirani so iz tisoč ljudi, nosijo poteze tega ali onega človeka, ki mi je nekč prekrižal pot, niso pa nikoli posnetek enega samega. In prav zato so morda karakterističnejši, kot bi mogel biti portret.

— Oprostite, gospod Williams — se je skušal upreti mladi mož.

— Nimam časa oprostiti! — je z nasmehom odvrnil gospod Williams in pogledal na uro. Zahtevam enaintrideset dolarjev, ker je spet pretekla ena minuta.

Ko je presenečeni mladi mož plačal zahtevano vsoto, mu je gospod Williams lju-bezavno rekel:

— Sedaj pa vas prosim, da čimprej zapustite mojo hišo, sicer vas bom prisiljen vreči ven.

— A vaša hčerka? — je vprašal mladenič že med vrati.

— Takemu bedaku svoje hčerke ne dam! — je rekel Williams mirno. — Izgnite čimprej, sicer boste požrli lastne zobe.

— No, lepega zeta bi dobil — je rekel gospod Williams svoji hčeri, ko je mladi mož odšel.

— Ta Chawean je tepec, ki ga nikoli ne bo srečala pamet.

— Torej ni upanja, da bi postal moj mož? — je vprašala gosposlična Lota.

— Pri teh pogojih ne! — je odvrnil oče. — Dokler ne dokaže z dejanjem, da ga je srečala pamet.

In gospod Williams je začel pripovedovati hčeri o bičanju črnca, o svojem razgovoru z gospodom Chaweanom in dodal: — Dal sem mu dovolj naukov za življenje!

Naslednjega dne je gospod Williams odpotoval po trgovskih poslih. Ko se je čez osem dni vrnil, je našel na stojni pisalni mizi pismo:

»Spoštovani gospod! — Zelo sem vam hvaležen za nasvet, ki ste mi ga dali pred osmimi dnevi o denarnih zadevah. Tako sem se navdušil nad njim, da sem med vašo odsotnostjo pobegnil z Loto v Kanado. Zaradi reda vam javljam, da sem vzel iz blagajne vso gotovino in vrednostne papirje.

Vaš Chawean

Pod te besede pa je pripisala hčerka:

Dragi tati! — Prošiva za blagoslov. Ob enem ti sporočava, da nikako nisva mogla najti ključev od blagajne in sva jo zato odprla z introglicerinom.

Tvoja Lota

Z a d o b r o v o l j o

Prijetna jetnišnica

Da bi svojim »klijentom« naredil biva-nje v večji prijetnejše, je uprava jetnišnice v Atlanti v ZDA dovolila zapomnikom, da vsako nedeljo povabijo na kosilo svoje prijatelje.

Zdravniška

Zdravnik zaskrbljeno pogleda trgovca in mu reče: »Tale vaš kašelj mi ni prav nič všeč!« »Žal mi je gospod doktor, toda to je edini ki ga imam!«

Neverjetno

— Ali si bral, da je neki pianist igral štirinajst dni neprenehoma na klavir?

— To ni nič. Jaz že štirinajst let igram na loteriji.

Dvakrat pozabljeno

Neki profesor je povabil prijatelja na kosilo, pa je prijatelj pozabil. Ko je profesor drugi dan srečal prijatelja, se ta udari z roko po čelu in reče: »Oprostite, kolega, pozabil sem, da si me za včeraj povabil za kosilo.« Potem se tudi profesor udari po čelu in pravi: »Saj res, jaz se moram opravičiti. Tudi mene ni bilo doma, ker sem pozabil, da sem te povabil na kosilo.«

Tiskovna konferenca koroških Slovencev . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

ga leta, potem izhaja ta grožnja izključno od strani ljudi in krogov, ki na Koroškem nočejo miru med obema deželjnima narodoma in zato skušajo preprečiti skupno vzgojo mladine, medsebojno spoznavanje in razumevanje v dvojezični šoli ter posredovanje obeh jezikov. Na podlagi teh spoznanj je nastala dvojezična odredba, ki se je povsod tam, kjer so jo izvajali, dobro obnesla in prav potek šolske stavke dokazuje, da jo pretežna večina prebivalstva odobrava.

Te ugotovitve je v polni meri potrdil tudi potek tiskovne konference, kjer je edino zastopnik FPO-jevskega tiska, občinski svetnik Vallon, v diskusiji dosledno zastopal argumente protislovenske gornje in so mu ostali novinarji zelo odločno povedali, da s hujskanjem in očitki ne bo mogoče najti zadovoljive rešitve. Pri tem se je FPO-jevskemu zastopniku primeril neprijeten spodrseljaj, ko je priznal, da zadnja stavka ni uspela, ker je bila le improvizirana, pač pa se lahko zgodi, da bo novo stavko temeljito pripravila široka organizacija, na kar je eden izmed navzočih novinarjev izrazil mnenje, da bi bilo reševanje manjšinskega vprašanja bistveno olajšano, če bi člen 7 začeli izvajati od zadaj in bi naj-

prej prepovedali organizacije, ki delajo proti manjšini. Na pripombo, da je dvojezično šolsko ureditev, proti kateri je zdaj naperjena ostra gonja, soglasno in brez pritiska zasedbenih sil sklenil deželni zbor in se je Avstrija pri pogajanjih za Državno pogodbo prav nanjo sklicevala kot na dokaz širokogrudne in vzorne manjšinske zaščite, je g. Vallon cinično odgovoril: Časi in mnenja se spreminjajo! S tem pa je nehote tudi povedal, kaj se skriva za protislovensko gonjo, pri kateri ne gre za poštena in iskrena prizadevanja, marveč le za dvomljive interese nacionalističnih krogov, ki brez hujskanja in razpihovanja narodnostne mrznje očitno ne morejo živeti in v svojem nepomirljivem sovraštvu do vsega, kar je slovenskega, pogosto zgublajo razsodnost in čut za poštenost ter resnico.

Pa še to je treba ugotoviti: Medtem ko je »Volkswille«, katerega zastopnik je že na konferenci precej očitno zastopal interese neke tretje skupine, v poročilu o konferenci postavil gotove stvari na glavo, so nekateri listi blesteli z odsotnostjo in so stališče koroških Slovencev do šolske stavke tudi potem popolnoma zamolčali. Vendar pa že star pregovor pravi, da pomeni molk pritrdilen odgovor!

Slovenski narod je praznoval svoj največji praznik — Dan svobode

V torek je bilo po vsej Sloveniji praznično razpoloženje. Ljudstvo je obhajalo 17-letnico dneva, ko je iz slovenskih gozdov odjeknil prvi partizanski strel in naznanil začetek ostre in krvave ter neizprosne borbe slovenskega naroda proti fašističnemu okupatorju in domačim izdajalcem. Slovenci so se po vsej deželi množično odzvali klicu Osvobodilne fronte in Komunistične partije ter zapustili domove in se aktivno vključili v borbo za svobodo. Pot do svobode je bila dolga, težka, krvava in naporna. Vendar slovenski narod ni klonil tudi v najtežjih trenutkih, ker uporna sila proti fašističnim zatiralcem in nasilnežem je bila velika in vztrajna.

Danes se slovensko ljudstvo s ponosom spominja na veličastne dni. 22. julij je po-

stal simbol vstaje in svobode. Vsako leto ga Slovenci po vsej deželi proslavljajo s številnimi proslavami, na katerih se spominjajo najtežjih in odločilnih trenutkov v slovenski zgodovini. Ob proslavah se slovensko ljudstvo spominja tisočerihr žrtev, ki so prelele kri za svobodo svoje domovine, žrtev, ki so bile zverinsko mučene in ubite na moriščih fašističnih okupatorjev, žrtev, ki so bile umorjene v različnih fašističnih koncentracijskih taboriščih, v plinskih celicah, žrtev, ki so odšle in se nikdar niso več vrnile. Številni spomeniki žrtvam širom Slovenije pričajo, da slovenski narod zna ceniti svoje junake, ki so darovali svoja življenja za svobodo, ki jo danes uživa slovenski narod. Danes si svobodni slovenski narod gradi tisto, o čemer so mnogi sanjali že stoletja.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zveneče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 26. julij:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Oddaja za mladino — 17.10 Zabavna glasba — 19.00 Otvoritev festivala v Salzburgu.

II. program: 8.20 Lahka glasba — 11.00 Narodne melodije — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.10 Lepa pesem — 20.25 Verdi: „Don Carlos“, opera; prenos iz Salzburga.

Nedelja, 27. julij:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije za zabavo — 11.00 Nedeljska promenada — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila — 20.10 „K zlatemu sidru“, slušna igra.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Za dobro jutro — 11.00 Mozartova matineja; prenos iz Salzburga — 15.00 Kopališki koncert — 20.00 Ne prezirajte mojstrov.

Ponedeljek, 28. julij:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Veseli zvoki (slov.) — 15.45 Glasba za mlade zaljubljenice — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Oddaja za mladino — 18.40 Za našo vas (slov.) — 20.15 Večerni koncert.

RADIO PROGRAM

II. program: 9.00 Tako zveni drugod — 9.30 Mladina naj potuje — 15.00 Oddaja za žene — 16.30 Stare melodije vedno nove — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Veseli srednji valovi — 19.25 „Igra okoli Joba“, prenos iz Salzburga.

Torek, 29. julij:

I. program: 8.45 Mesečno medicinsko poročilo — 14.00 Poročila, objave. Za motorizirane poslušalce (slov.) — 17.10 Fifty-fifty — 19.05 Lepe žene iz 1001 noči — 19.25 „Arabella“ lirična komedija — prenos iz Salzburga.

II. program: 9.15 Lepe melodije, lepi glasovi — 15.00 Veselo in zabavno — 16.00 Oddaja za žene — 19.30 30 minut zabave — 20.00 Za dopust.

Sreda, 30. julij:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Koroške godbe na pihala — 20.00 Orkestralni koncert — prenos iz Salzburga.

II. program: 9.00 Zakrite lepote naše domovine — 9.30 Mladina naj potuje — 15.00 Oddaja za žene — 16.30 V tričetrtinskem taktu — 17.40 Filozofija in svet — 17.55 Zabavna glasba — 19.30 „La Laccon-d'era“, komedija.

Četrtek, 31. julij:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Nekaj o vse-mirju (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Oddaja za mladino — 18.40 Za kmete — 20.15 Pri nas doma.

II. program: 9.00 Ti in žival — 14.15 Poznani orkestri — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Počitniški zvoki — 17.55 Popoldanski koncert — 19.30 Domača glasba — 21.00 Operni koncert.

Petek, 1. avgust:

I. program: 8.45 Koroška dobrodošlica — 14.00 Poročila, objave. Koroški pevci pred mikrofonom (slov.) — 16.00 Bilo je nekoč — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40

Mož s 500 ženami na razstavo v Bruselj

Belgijski kralj Baudouin je na svetovno razstavo v Bruslju povabil tudi vse kronane glave na svetu. Med temi tudi kralja črnega rodu Bakuba iz Belgijskega Konga. Kralj tega rodu, Lubengo, je najavil svojo udeležbo. Toda v nemalo zaskrbljenost direkcije bruseljske razstave bo Lubengo v Bruselj prispel v spremstvu svojih 500 haremskih žena. In za vodstvo razstave je s tem nastal velik problem, kam naj spravijo kralja Lubenga s tako številnim spremstvom pod streho, da bo kraljevemu stanu primerno. Vprašanje je tudi, ali naj jih kralj Baudouin oficijelno sprejme.

Delikatno vprašanje je tudi, s kakšno hrano naj črnemu rodu postrežejo, ter kje naj dobijo toliko belih mravelj, ki so njih najljubša hrana. V kongu so tudi kralji in njegove številne žene oblečene le s predpasnikom okoli ledij. Vprašanje je, kako jim naj delajo glede oblačenja pred-

pisane, da bo zadoščeno vsem in ne bodo črni ljudje užaljeni v svoji dostojanstvenosti. Pravijo, da se belgijski kralj, ki je sicer zelo veren, zelo zabava ob skrbeh, ki jih povzročata prihod Lubenga s 500 ženami njegovega dvora.

Velikanski zaslužek z bistrim umom

Doslej najuspešnejša udeleženka ameriških televizijskih oddaj »Opusti ali podvoji«, Elfrida von Nardroff je pred kratkim zaslužila s svojimi odgovori že vsoto 248.000 dolarjev ali okrog 6.200.000 šilingov. To je najvišja vsota, ki je doslej bila dobljena pri nagradnih vprašanjih na televiziji. Elfrida pa se ni zadovoljila s četrto milijona dolarji, marveč se bo spet pojavila pred izpraševalcem. Na zadnji oddaji, ki ji je prinesla 248.000 dolarjev, je Elfrida odgovarjala na vprašanja s področja književnosti in glasbe.

Mariborski teden

Danes odprejo v Mariboru tradicionalni Mariborski teden, ki bo trajal do nedelje, dne 5. avgusta. Pripreditev obeta biti revija pokrajinskega gospodarstva, kulture in športa. Na razstavi bodo zastopane razne vrste industrije, predvsem kovinska. Pestra bo razstava kmetijskih strojev in mnogih novih proizvodov. Prav tako bo zastopana domača obrt. V eni izmed treh novih razstavnih dvoran bo tudi modna revija.

Teden bo vsem gostom nudil mnogo

resnega in zabavnega. Predviden je pester kulturni in športni program. Slovensko narodno gledališče namerava uprizoriti sledeče opere: Borodin »Knez Igor«, Verdi »Traviata«, Verdi »Aida«, Smetana »Prodana nevesta« ter večer opernih arij. Predstave bodo v prostorih »Branika«. S programom je gotovo ustrezno vsakemu, tudi izbirčnemu ljubitelju umetnosti.

Kaže, da si izletniki v severnem kraju Slovenije lahko privoščijo hvaležen obisk Mariborskega tedna.

Pozor, na cesti grozi smrt!

Kar mrzlica obleti človeka, ko prebira različna poročila o strahotnih prometnih nesrečah na cestah. Žalostno je ugotoviti, da najhujše nesreče povzročajo vozači motornih vozil, ki v pijanosti brezbrizno drvi po cesti in tako spravljajo v nevarnost nešteto udeležencev prometa. Statistika navaja, da je bilo v preteklem tednu v vsej Avstriji 1667 prometnih nesreč, pri katerih je bilo kar 47 smrtnih žrtev. Število smrtnih žrtev je tokrat posebno visoko. 1521 ljudi je bilo lažje ali težje poškodovanih, med njimi tudi taki, ki v bolnišnicah kolebajo med življenjem in smrtjo. V 87 primerih so

ugotovili pijanost šoferjev, 57 pa jih je po povzročeni prometni nesreči pobegnulo in ostali so nepoznani, kar je še posebno neodgovorno početje.

Obrtno gibanje v Celovcu

Tiskovni urad celovškega magistrata poroča, da je obrtni oddelek v mesecu maju in juniju podelil skupno 27 novih obrtnih dovoljenj. Nadalje je dovolil 4 podružnice, 6 razširitev obrti in eno najemno pogodbo, črtal pa 28 obrti. Potrdil je dvoje obrtnih dovoljenj za vdove, odobrila za tri obrate poslovodje, pri enem pa poslovodjo črtal. V petih primerih je izdal dovoljenja za premestitev obratov, v enem primeru za razširitev najemniške pogodbe, kakor tudi za sedem podaljšanj učnega časa. Izstavil je 16 dovoljenj za trgovske potnike, dovolil eno licenco ter v dveh primerih spregledal dokaz o sposobnosti.

Sadna drevesca vseh vrst in sort, za 20 % ceneje kot drugod, dobavi drevesnica inž. Marko Polzer pd. Vazar p. St. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.

Slovenski solisti vam igrajo — 20.00 Iz našega arhiva zabavne glasbe — 21.00 Simfonični koncert.

Torek, 29. julij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Orkestralne melodije — 9.00 Radi bi vas zabavali — 10.10 Pisana paleta — 11.00 Za dom in žene — 11.15 Pojo zabavni zbori — 12.00 Božo in Miško ter Vaški kvintet — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Iz Rossinijevih oper — 14.30 Zanimivosti — 16.00 Popevke in zabavne melodije — 17.10 Za ljubitelje in poznavalce — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Pojeta Akademski pevski zbor in zbor „Vinko Vodopivec“.

Sreda, 30. julij:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Narodne in domače viže — 9.00 Popevke in zabavne melodije — 10.40 Francoški šanson — 12.00 Igrajo Avseniki — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Poje Miro Kernjak — 13.30 Slovenske narodne — 14.30 Radijski leksikon — 16.00 Koncert po željah — 18.20 Narodne pesmi z onstran Volge — 20.00 Leoš Janáček: „Iz mrtvega doma“, opera.

Četrtek, 31. julij:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Ljudski motivi v delu velikih mojstrov — 9.20 Iz zabavnega albuma — 9.45 Pesmi in kola — 10.10 Odprimo glasbeni atlas — 12.00 Veseli godci so tu — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Pisan operni spored — 14.30 Voščila — 15.40 Filmska kronika — 17.10 Iz filmov in glasbenih revij — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 1. avgust:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.30 Variete na valu 327,1 m — 10.10 Od arije do arije — 11.00 Za dom in žene — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Za vsakogar nekaj — 13.30 Orkestralni plesi — 14.00 Črnske duhovne pesmi — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Koncert ob štirih — 17.10 Za vašo zabavo — 17.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.45 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.30 Blaž Arnič: „Samorastnik“ — šesta simfonija.

6.00 Veder nedeljski pozdrav — 7.35 Za ljubitelje pihalnih godb — 8.00 „Almazarski vodnjak“, mladinska igra — 8.40 Vedri zvoki — 9.00 Iz oper in baletov — 10.30 Počitniške razglednice — 12.00 Voščila — 13.45 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.15 Godala v ritmu — 16.15 Glasbeni mozaik — 17.15 „Kapitan balona“, radijska igra — 20.00 Variete na valu 327,1 m.

Ponedeljek, 28. julij:

8.05 Jutranji operni spored — 8.35 Ritmi Latinske Amerike — 9.40 Igra trio Dorka Škobrneta — 11.30 Za otroke — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Nekaj narodnih — 14.30 Voščila — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Družinski pogovori — 18.10